…ТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЫЕ ОРОЛДОСОТОЙГООР …ЛҮҮЛЭГТЫ! ҮЙЛЭДБЭРИИН АРГА БОЛОМЖОНУУДЫЕ ХҮСЭДӨӨР АШАГЛАХЫН, …КЦИИН ШАНАР ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭГТЫ!

(1963 оной Майн 1-дэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан уряануудһаа)

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 90 (10151) | 1963 оной апрелиин 16, вторник | Сэн 2 мүнгэн

…ехэ үүсхэлэй …рта замаар

…ажаһуудалдаа, …нэ коммунис …болохо зорил- …табьяата тэм- …мүндэлһөөр …ь ябажа бай- …аг мүрысөө- …дэлисэ үдэр …гэдэ ниитын, …жэ шанартай …вет оронОй 21 …үлые илалта …лсүүлэн жаг- …ашаа гүнзэ- …рика болон …, бүхэли уп- …зургаануудые …гэржэ үргэл- …одо Буряадай …он предприяти …уд, зуугаад …ишэд, колхоз- …агшад комму- …этэ нэрэ зэр- …үлөө тэмсэнэ. …й залууршад …зэргэтэй бо- …измын түлөө …үртэ дабшал- …хэлэбэл, ган- …н шэлэй заво- …үдэлмэришэд …й ударнигуу- …ата үнэмшэлгэ …анхай. Эдэнэр …ригто, үндэр …й ашаар тус …тив 1962 оной …тороо эрхим

…ор ажаллаха, …өө мүрысөөн …транспорт ба …һалбаринууд- …гдөө ажахын …болон мэр- …теллигенциин …элгэржэ байн- …управлениин …1 хүнтэй · 23 …мунис мүры- …ы. 270 хүдэл- …коллективынь …ргэтэй болон- …лэдбэриин уп- …мунизм» кол- …онхор (Борь- …ФСР-эй Вер- …путат Г.-Ц. Г. …хүтэлбэрил- …жалай отара …дхэжэ байдаг. …та 733 эхэ хо- …га гэхэ гү, али …105 түл абаад, …, тобир һай- …ийнад.

…дээдэ шатын …коммунизмын …ическэ үндэ- …үлхын түлөө …хүсэтэйгөөр …онитын асари …од, коммунис …жэ шанартай …жүүлхэ хэрэг- …үүргэ дүүргэ- …рысөөнэй дэл- …ажалай жу- …ям эбдэхэ яба- …байһан газар- …ушар тохёол- … Тэндэ ажа- …наринаар са- …мүн нүхэдтөө …даг, нөөсэ ар- …ирүүлэн ашаг- …үтээсэ дээшэ- …эргэжэлээ үр- …үргэлжэ дээ- …аха гэжэ орол- …ньшье ойлго- …дэ, «Бригада, …совхоз гү, али …даа, нэгэ нэ- …мда хүрэжэ …н бидэнэр ба- …арадай тэмсэ- …ор коммуниз- …лта түйлажа …Н. С. Хру-

…нютагуудтахи …хэ, профсою- … эмхинүүдэй, …бэрилэгшэдэй …һайнаар хүтэл- …рал табидаг …ммунис ажа- … бүри үргэн …сэтэй байха …лбэрилэгшэд

коммунис мүрысөөнэй онсо удха шэнжые хараада абангүй, нэгэ нэгээрээ, коллективээрээ мүрысэгшэдэй уялганууд соо имагтал үйлэдбэриин асуудалнууд, даабаринуудай дүүргэлтэ орохо ёһотой гэжэ тоолоод (энэнэй тон шухала байһаниинь арсалтагүй), тэдэнэй һуралсал, мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлгэ, ажаһуудал, хоорондын харилсаан гэхэ мэтэ зүйлнүүдые хэрэгсээдэггүй байна. Жэшээлхэдэ, 1961—1962 онуудай турша соо Улаан-Үдын хабсаргалгын управлениин 200 гаран хүдэлмэришэдэй оройдоо 14-дэнь коммунис ажалай ударнигай, 22 бригадын миил 2-тонь коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгогдоһон байгаа. Энээгээр үлэ баран, бригада болон ударнигуудай уялгаяа хэр дүүргэжэ байһыень хаһа саг соо шалгадаггүй, ажалай нормо дүүргэхэһээ гадна, коммунис гурим журам хэр сахижа мэргэжэл шадабаряа али зэргээр дээшэлүүлжэ байһыень һонирходоггүй байба.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Охин-Булагай совхозой Эдуй тосхондо комсомолшууд - залуушуулай СТФ бии юм. Эдэнэр коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргын түлөө тэмсэдэг. Анна Разуваева, Светлана Петрова, Татьяна Михайлова гэхэ зэргын гахайшадайнь бусадта жэшээ боломоор ажалладагшье һаа, зарим нэгэниинь элдэб аараг ябадал гаргадаг (ажалһаа гээгдэдэг, архи уудаг гэхэ мэтэ) байна. Нютагай һургуулиин дэргэдэ нээгдэһэн 5-дахи класста үдэшэндөө һураха гэжэ тэдэнэр бултадаа бэшүүлһэн аад, түрүүшын хэшээлһээ хойшо хэнииньшье ябахаяа болишонхой. Иимэ байтарнь, комсомолой комитедэй секретарь нүхэр Коноваленкова мэдээшэгүй болоод һууна. Эдэ баримтануудһаа харахада, «Бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө, нэгэниинь бултанайнгаа түлөө» гэдэг гол ёһон, коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха, һураха гэһэн эрилтэ дүүргэгдэнэгүй.

Зарим хүтэлбэрилэгшэд коммунис мүрысөөе үдэр бүри, тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ, шухала болоһон ушарта туһа хүргэхын орондо, уялга абаал һаа, нэрэ зэргэдэ хүртөөл хадаа хэрэг бүтээ гэһэншүүгээр тоолоод, эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаггүй байна. Тэрээнһээ гадна, коммунис мүрысөөндэ коллективээрээ ороо һаань, тэрэнэй гэшүүн бүхэндэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгоһоной үлүү гэжэ буруугаар ойлгодог ушар бии. Энээнһээ шалтагаалан, хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн зарим цех, бригада, фермэ, отарын олохон гэшүүд өөһэд хоорондоо мүрысэнэгүй.

Предприяти болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд коммунис мүрысөө бүри ехээр дэлгэрүүлжэ, бүхы ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха асуудалда онсо анхарал хандуулха уялгатай. Энэнэй тулада ойлгууламжын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэнөөр ябуулха, уялгануудайнь гүйсэдхэл саг үргэлжэ шалгаха, мүрысөөнэй дүн ходо согсолон тунхаглаха, суглаан, заседанинууд дээрээ зүбшэн хэлсэхэ, эрхимлэгшэдые урмашуулха, коммунис ажалай коллективүүд болон ударнигуудай үдэшэ үнгэргэхэ, тэдэнэй тоосоое соносохо, түрүү дүй дүршэлыень бүгэдын шадабари болгохо гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдан бэелүүлэгдэхэ болоно.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй шэнэ дэбжэлтын, үндэр амжалтын түлөө!

…линовский Москвада бусажа ерэбэ

…апрелиин 13. …ын министр …маршал Р. Я. … Зүүн-Урда … аяншалаад, …ада бусажа

Р. Я. Малиновский, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Индонези болон Бирмэдэ албанай хэрэгээр аяншалаа. Түрэл ороноо бусаха замдаа СССР-эй Оборонын министр Бомбей хүрэһэн байна.

КПСС-эй ОБКОМОЙ, РЕСПУБЛИКЫН МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ПАРТИЙНО-ГҮРЭНЭЙ ХИНАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

1963 оной апрелиин 11-дэ КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй ээлжээтэ заседани болоЖо, тэндэ **«Колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада бэлдэһые, олониитын хүсөөр шалгаһанай дүнгүүд тухай», «Кабанскын «сельхозтехникэ» нэгэдэлэй мастерскойдо тракторнуудые муугаар заһабарилһан тухай»** гэһэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Эндэ Кабанскын «сельхозтехникэ» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд, республикын «сельхозтехникэ» нэгэдэлэй, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын хүдэлмэрилэгшэд байлсаа.

Республикын колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада бэлдэһые шалгахада, 1200 гаран эдэбхитэд хабаадалсаһан байна. Тэдэнэй дунда ажахынуудта эмхидхэгдэһэн партийно-гүрэнэй комитедүүдтэ туһалха бүлэгүүд болон постнуудай гэшүүд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, советскэ, комсомолой, профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын түрүүшүүл ябаа. Энэ жэлэй шалгалтын гол дүнгынь юун бэ гэхэдэ, тэндэ хабаадаһан хүнүүд элирүүлһэн дутагдалнуудаараа һанаагаа амарангүй, харин тэдэ дутагдалнуудые усадхаха гэжэ оролдоһон байна гэжэ комитет тэмдэглэбэ.

Зүгөөр март һарада трактор, машинануудай заһабарилга нилээд түргэдэбэшье, апрелиин 10-най байдалаар үшөө 278 трактор бэлэн болоогүй байшоо. Мүн нилээд олон кукурузын сеялкэ, культиваторнууд заһабарилагдаадүй. Кукурузын сеялкэнүүд, культиваторнуудай заһабарилга Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин харьяата ажахынуудта ехээр удаарна. Мухар-Шэбэрэй, Зэдын управленинүүдтэ олон трактор, хүдөө ажахын машинанууд заһабарилагдаадүй байһаар.

Олохон колхоз, совхозуудта тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ механизаторнууд дутана. Тиигээшье һаань, Хориин, Хяагтын, Зэдын болон бусад управленинүүд ажахынуудаа механизаторнуудаар хангаха тушаа бодото хэмжээ абангүй байжа, хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэхэ хэрэгтэ тодхор ушаруулна.

Хэдэ хэдэн ажахынуудта үрэһэ хүрэнгэ хүсэд бэлэн бэшэ, зарим газарта тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаар. Хориин үйлэдбэриин управленидэ хартаабхын үрэһэ хааха түсэб миил 23 процент, Зэдын —30, Хяагтын—32 процент дүүргэгдэнхэй.

Шалгалта хэхэ үедэ наг шэбхэ зөөлгэ зарим тэды урагшаа дабшабашье, энэ шухала хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Апрелиин 10-най байдалаар наг шэбхэ зөөхэ түсэб миил 26 процент дүүргэгдээ. Илангаяа Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд гээгдэлдэ оронги. Эндэ шэбхэ зөөхэ түсэб оройдоо 13 процентдэ хүргэгдөө.

Олохон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд полевой станнуудые, тракторна вагончигуудые шэнээр бариха, хуушануудыень заһабарилха талаар яаралтай хэмжээ абанагүй гэжэ комитет тэмдэглэбэ.

Хабарай тарилгада эрхимээр бэлдэхэ хүдэлмэриие үшөө дүүргэгдээгүй гэжэ тоолоод, партийно-гүрэнэй хиналтын областной комитет дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхаха эрилтэ үйлэдбэриин управленинүүдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ табиба.

Хоёрдохи асуудалаар Кабанскын «сельхозтехникэ» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр Кречетов, главна инженер нүхэр Урханов, тэндэхи заһабарилгын мастерскойе даагша нүхэр Петров, инженер-хинагшаар хүдэлһэн нүхэр Бойков гэгшэдэй албан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандажа, тракторнуудые муугаар заһабарилһаниень зүбшэн хэлсэбэ. Энэ мастерскойн заһабарилһан 27 «ДТ-54» трактораЙ 16-ниинь тон ехэ дутагдалтайгаар, муугаар заһабарилагдаа гэжэ комисси тодорхойлһон байна. Гансахан Байгалай совхоздо капитальнаар заһабарилагдаһан 15 «ДТ-54» трактораЙ 12-ынь дахин заһабарилагдаха баатай болоо. Мүн «Заветы Ильича», «Путь к коммунизму», «Прибайкалец» колхозуудта заһабарилһан тракторнуудайнь олохониинь муу шанартай байжа, дахин заһабарилагдана.

Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ техникые муугаар заһабарилһан, голодоһо гаргаһанай түлөө Кабанскын «сельхозтехникэ» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр Кречетовтэ шанга зэмэ тохогдоод, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхаха эрилтэ табигдаа. Тус нэгэдэлэй главна инженер нүхэр Урханов, МТМ-е даагша нүхэр Петров, инженер-хинагшаар хүдэлһэн нүхэр Бойков гэгшэдтэ тракторнуудые муугаар заһабарилжа, гүрэндэ ехэ гарза хохидол ушаруулһанайнь түлөө һара һарын салингаар яла тохогдоо. Тэдэнһээ абтаһан мүнгэн гүрэндэ орохо байна.

Тракторнуудые муугаар заһабарилха ушар гаргаһан Кабанскын нэгэдэлэй хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ударидаһанай түлөө Буряадай «сельхозтехникэ» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр Ламброзо, главна инженер нүхэр Френкель гэгшэд зэмэлэгдэбэ.

Зарим ажахынуудта техникые хайша хэрэгээр ашагладаг, тэрээндэ палан назагайгаар хандадаг баримтануудай бии байһан дээрэһээ машина, тракторнуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, техникэдэ ээзэн бусаар хандагшадые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай ёһоор харюусалгада оруулха эрилтэ Кабанскын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Титовто табигдаа.

ХЭНИИНЬ ИЛАГШААБ?

Урин дулаахан, ургыта хабарнай айлшалан ерэжэ, хонид, хурьгадай атарлан бэлшэжэ, хүсэ шадал абаха, таргалха саг холо бэшэ болоо. Тиимэһээ үбэлэй хүйтэниие амгалан һайн дабажа гараһан хонишод хүхюун баяртайнууд.

— Байгша онойимнай үбэл бэрхэтэйшэг байгаа. Саһан ехэ, үбһэ тэжээл хоморшог. Тиигэбэшье энээхэн хабарай хагсуу сагта хони, хурьгадайнгаа хүсэ шадалые табюулангүй, нэгэшье үхэл гарзагүйгөөр гаталхын тула оролдожо байнабди,— гэжэ Ноёхон нютагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (Хяагтын управлени) түрүү хонишодой нэгэн, коммунист Доржо Сампилов хөөрэнэ.

Үнэхөөрөө эдэнэр хүшэр хүндэ үбэлжэлгын үедэ үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлэн, хонин һүрэгөө зүбөөр эдеэлүүлжэ, уһалжа, шадал тамираар һайн ондо оруулаа. Түлыеньшье гарза хоролтогүй абажа байна.

— Бүхы хонидойнгоо түрэжэ ходороогүйшье һаань, мүнөө хамта 600 түл абтаа гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 80 гаран хурьгадтай болоод байнабди. Энэ һара соогоо үшөөл олохон хонин түрэхэ юм,— гэжэ нүхэр Сампилов хөөрэнэ.

Отарынхид ажалдаа түрүү арга хэрэглэн, бүхы хурьгадаа эрхимээр түлжүүлжэ, тэдэнээ тус бүридэнь 25 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр июнь һарын эхеэр эхэһээнь һалгааха зорилготой. Хурьгадтаа һайхан үбһэ, үйрүүлһэн орооһо таряанай зүйл, минеральна тэжээл таһалдуугүй эдюулжэ, саһанай уһа хайлуулаад уулгана. Томохонуудынь үдэрэй дулаанда газаа хуһамаг соо гаргажа, игаабарида сэнгүүлдэг. Энэ мэтэ түрүү аргаар түлжүүлэгдэһэн хурьгадынь тобир сула байна ха юм.

— Хурьгадаа шадамараар абажа, зүбөөр түлжүүлхынгээ хажуугаар хонидойнгоо нооһо һайнаар ургуулхын тула ехэхэн оролдолго гарганабди. Тэдэнээ һүниндөө нэгэ жэгдэ һэрюун байрада хонуулаад, үдэрынь буртаг шэрэнгиһээ сэбэр, хамхуул носоргоногүй газараар адуулнабди. Мүнөө хонин бүридэ адхашье нооһо гээлгээ һаамнай, манда ехэхэн гарза болохо бшуу,— гэжэ Доржо хонишон зугаална.

Энэншье ойлгосотой. Отарынхид байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, тус бүриһөөнь 3,4 килограмм нооһо хайшалха зорилготой.

Нүхэр Сампиловһаа дутуугүй Ноёхон нютагтамнай хонишон Ламажап Лхасарунов баһал эрхим амжалтаараа суурхана. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг отарынхид жэлэй эхинһээ хойшо 630 хурьга абаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 83 хурьга түлжүүлжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябанхай.

Эдэ хоёр эрхим хонишод хоорондоо мүрысэжэ, колхозойнгоо хонишодто жэшээ харуулан ажаллана. Артельдэ январь, февраль, март соо бүхыдөө 6500 хурьган гараа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо һураггүй олон түл абаад, хонин һүрэгөө нилээд олошоруулба.

С. Биликтуев,
хүдөө бэшэгшэ.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО. ҺҮУЛЭЙ МЭДЭЭСЭНҮҮД

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-14» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1963 оной апрелиин 13-да Советскэ Союзда табигдаа. 1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоһон программын ёһоор замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлхэдэ шухала болохо научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой. Хэмэл одон замдаа гараа:

— Түрүүшын үелэ одон 92,1 минутын турша соо газарые тойрохо,

— газарһаа эгээн холонь (апогей) 512 километртэ,

— газарһаа эгээн дүтэнь (перигэй) 265 километртэ,

— экваторһаа 48 градус 57 минута һөөлжүүгээр ниидэнэ.

Научна аппаратураһаа гадна, одон дээрэ иимэ юумэнүүд бии:

— 20,004 мегагерцын частота дээрэ хүдэлдэг радиопередатчик;

— замыень наринаар хэмжэхэ радио оньһо түхеэрэлгэ;

— приборнуудай болон научна аппаратурын хүдэлмэри тухай мэдээнүүдые газарта дамжуулха радиотелеметрическэ оньһо түхеэрэлгэ.

Одон дээрэ тодхогдоһон аппаратура һайнаар хүдэлнэ.

Абтаһан мэдээнүүдые тоололго-согсололгын центр шэнжэлжэ байнхай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Загаһа барилгаар, загаһанай продукци гаргалгаар элитэ ехэ амжалтануудые түйлаһанайнь түлөө загаһанай олзоборилгын флодой морягуудта, загаһанай промышленностиин хүдэлмэришэд, инженер, технигүүдтэ, загаһашадколхознигуудта, хамта 39 хүндэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй энэ оной апрелиин 13-най Указай ёһоор Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдожо, Ленинэй орден, «Хадуур, балта» гэжэ алтан медаль барюулагдаха болоо.

Загаһа бариха, загаһанай продукци гаргаха талаар гүрэнэй түсэбүүдые болон социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ амжалта түйлаһанайнь түлөө загаһанай олзоборилгын флодой морягуудые, загаһанай промышленностиин хүдэлмэришэдые, инженер, технигүүдые, загаһашад-колхознигуудые, хамта 3947 хүниие СССР-эй орденууд болон медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиум шагнаа.

Ленинэй орденоор 180 хүн, Ажалай Улаан тугай орденоор —579 хүн, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор—818 хүн, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар—1195 хүн, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар —1175 хүн шагнагдаа.

(ТАСС).

* * *

Буряадай АССР-һээ иимэ хүнүүд шагнагдаа:

Ленинэй орденоор **Мосоров** Иннокентий Павлович—Кабанскын хүдөөгэй районой Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа барилгын колхозой бригадир; **Ажалай Улаан тугай** орденоор **Белденов** Алексей Игнатьевич—Нижне-Ангарска загаһанай комбинадай загаһа барилгын бригадын бригадир; **Пестерев** Иван Тихонович—Кабанскын загаһанай заводой директор. **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор **Батурин** Константин Иннокентьевич—Баргажанай хүдөөгэй районой «Байкалец» гэжэ загаһа барилгын колхозой бригадир, **Степачев** Александр Ильич—Буряадай совнархозой эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин управлениин урдын начальник; **«Ажалай габьяагай түлөө»** медаляар **Залуцкий** Александр Васильевич — Яруунын загаһанай заводой загаһа барилгын бригадын бригадир, **Кирпичев** Александр Кириллович — Баргажанай хүдөөгэй районой «Путь Ленина» гэжэ загаһа барилгын колхозой бригадир; **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар **Глзина** Мария Архиповна—Нижне-Ангарска загаһанай комбинадай хүдэлмэришэн, **Леликов** Михаил Васильевич—Кабанскын загаһанай заводой загаһа барилгын бригадын бригадир, **Метелев** Александр Алексеевич—Кабанскын хүдөөгэй районой «Прибайкалец» гэжэ загаһа барилгын колхозой бригадир.

Арадай аша туһада хүдэлхэ гээшэ совет уран зураашын уялга болоно

Уран зураашадай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ

МОСКВА, апрелиин 13. (ТАСС). Совет олонациональна искусствада угаа ехэ удха шанартай байһан уран зураашадай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд мүнөөдэр хүдэлмэреэ дүүргэээ.

Зүбшэхэ зүйлнүүд дүүргэгдээ. СССР-эй уран зураашадай союзай хүтэлбэрилхы органууд—правлени 143 хүнһөө, шалгалтын комисси 31 хүнһөө һунгагдаһан байна. Союзай правленидэ аха үеын мастернуудтай хамта залуу уран зураашад—Г. Коржев (Москва), Т. Салахов (Азербайджан), А. Ткачев (Москвагай область), В. Михалев (Архангельск) болон бусад һунгагдаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ бэшэгые делегадууд түгэсхэлэй заседани дээрэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхоздо кукурузын, сабшалангай газарта наг шэбхэ ехээр гаргажа байна. Тэргэтэй 8 трактор, нэгэ автосамосвал, хоёр бульдозерёор бүридхэгдэһэн оньһожоруулагдаһан тусхай бригада наг шэбхэ полинууд дээрэ зөөнэ. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): Боомой отделениин үнеэдэй фермын газааһаа шэбхэ ашажа байна. Боом шадархи сабшалангай газарта наг шэбхэ буулгажа байһан үе.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Партийна ажабайдал

МАНАЙ МАЛШАДАЙ ТҮРҮҮШЫН АМЖАЛТА

Манай колхоз гээгдэһэн ажахынуудай нэгэниинь гэжэ тоологдодог һэн. Ниитын мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, һү, мяха гүрэндэ худалдаха түсэбүүдэй дүүргэгдэдэггүй бэлэй.

Мүнөө манай колхозой партийна комитет ажахыгаа гээгдэлһээ гаргахын тула горитой хэмжээнүүдые хараалжа абаа.

Энэ жэлэй эхеэр «Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэдэй уряа бэшэг болон манай колхозынигуудай зорилгонууд» гэһэн асуудал колхозой партийна эдэбхитэдэй зүблөөн, бригада, фермэнүүдэй суглаануудай дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Эндэ коммунистнууд, мэргэжэлтэд болон бүхы колхозынигууд мал ажал дээрэ бии байһан дутуу дундануудые зайсуулха талаар юун хэгдэхэ болоноб гэжэ үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа һэн. Мүн энэ 1963 оной социалис уялганууд абтагдаа бэлэй. Жэшээнь, энэ жэлдэ манай колхоз 9800 центнер һү, 4400 центнер мяха гүрэндэ худалдаха юм. Мүн орооһо таряа нёондо желэйхидэ орходоо нилээд ехээр худалдагдахаар хараалагдана.

Абаһан эдэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула партийна комитет малшадай дунда эмхидхэлэй, ойлгуулгын хүдэлмэри һайжаруулха, мал ажал дээрэ дүй дүршэл ехэтэй колхозынигуудые гаргаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Жэшээнь, партийна комитедэй шиидхэбэреэр Дунда Бүхэнэй фермые даагшаар коммунист нүхэр Г. Н. Черниговский, Тохойн һаалиин фермые даагшаар дүй дүршэл ехэтэй колхозник нүхэр Р. Ринчинов гэгшэд томилогдоо һэн.

Малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөө зүбөөр хүтэлбэрилхын тула партийна комитет ехэхэн оролдоло гаргана. Мүрысөөнэй дүн үдэр, декада болон һара бүри согсологдожо, ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһанда», мүн дүн харуулдаг самбарта бэшэгдэдэг. Арбан хоногой дүнгөөр түрүү һуури эзэлһэн коллективтэ колхозой правлениин болон партийна комитедэй дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдадаг болоо.

Партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй удхые хүн бүхэндэ ойлгуулха хүдэлмэри манай колхозой партийна комитет муу бэшээр эмхидхээ. Агитаторнуудай арбан хоногой дүнгүүдээр фермэнүүдээр ябажа, малшадай хэһэн ажал хүдэлмэриин дүн гаргажа, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Тиихэдээ ерэхэ арбан хоногой туршада тэдэнэй болон бүхы колхозой бэелүүлхэ түсэб, зорилготой танилсуулдаг. Энэ хүдэлмэридэ коммунистнууд нүхэд Б. А. Борисов, Г. Н. Черниговский гэгшэд илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөө зүбөөр хүтэлбэрилжэ, тэдэнэй дунда эмхидхэлэй болон ойлгуулгын хүдэлмэрие һайжаруулһанай ашаар энэ жэлэй нэгэдэхи квартал манай колхоз муу бэшэ амжалта туйлаа. Гүрэндэ һү худалдаха 1963 оной нэгэдэхи кварталай түсэб колхозой малшад 10 хоногоор уридшалан дүүргэв. Энэ хугасаа соо колхознай гүрэндэ 1650 центнер һү худалдахын оронда, 1745 центнер худалдаа. Мүн гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб 108 процентээр дүүргэгдээ. Нёондо жэлэй нэгэдэхи кварталтай сасуулжа үзэбэл, 40 процентээр ехэ һү, 20 гаран процентээр ехэ мяхан абтаһан болоно.

Илангаяа һайн амжалтануудые колхозойнай залуу залуушад туйлаа. Һаалиин фермэнүүдэй дунда коммунист нүхэр Г. Н. Черниговскиин хүтэлбэрилдэг Бүхэнэй фермыһэнд түрүүлжэ ябана. Энэ гурба һарын туршада үнеэн бүриһөө 518 литр һүн һаагдаа. Энэ фермэ дээрэ үни удаан саг соо ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болоһон һаалишан Анастасия Николаевна Воронцова бүришье ехэ амжалта туйлаа. Жэлэй эхиһээ хойшо тэрэ үнеэн бүриһөө 728 литр һү һаагаа. Мүн залуу һаалишад Валентина Григорьева, Екатерина Брянская гэгшэд үнеэн бүриһөө түс тустаа 590—670 литр һү һаажа, колхозой правлениин үргөө мүнгэн шанда хүртэһэн юм.

Манай республикын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ манай колхозой гэшүүд эдэбхитэйгээр оролсожо, гүрэндэ һү, мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые нюнинн 20 болотор сүм дүүргэхээр шиидээ.

В. РАДНАЕВ,
Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Совхозой клуб соо болоһон ушар

Хабарай хара һалхитай, хасуу хүйтэн үдэр һэн. Үбэлдөө түлигдөөгүй, хүйды ехэ клуб соо һууһан хэдэн арбаад хүнүүд дааржа бээрэшэһэн хэбэртэй, мүр эмэрүүгээ шэнгээн, хүзүү һээрээ агшаан, шүдэ амаа хабжагануулнад.

—Баһал суглархагүйнь ха. Эндэ миин һууһаар зуураха зутаршахамнай ха,—гэжэ нэгэ залуухан хүбүүн хажуудаа һууһан нүхэртөө хэлээд, пальтогойноо энгэр руу тархяа булана.

Энэ хаана болоһон ушар бэ гэжэ һонирхоо һаа: Түнхэн нютагай хахадһаань ехэ газарые эзэлдэг Саяанай совхозой клуб соо. Эндэхи залуушуул комсомолойнгоо суглаанда уригдаад, иимэ жэгтэйгээр угтагдаад байна гээшэ. Совхозой комсомолой хамтын суглаан недели урид болохо байгаад, комсомолшуудай суглараагүйһөө боложо энэ үдэр болотор хойшолуулагдаһан юм.

Ямар шалтагаанһаа комсомолшууд суглаандаа сугларагүй байшооб гэхэдэ, совхозой дирекци, партком тэдэнние холын отделени, фермэ, гүүртэнүүдһээ асарха автомашина үгөөгүй. Тиин мүнөөшье сугларахынь бэрхэтэйшэг болоод байна. Ерэһээр онооһоор, совхозой 298 комсомолшуудай 120-дынь арайхан гэжэ сугларба ха. Тэрэл суглараһан хүнүүдээрээ суглаанай эхилбэ. Суглаанда парткомой, дирекциин түрүүлэгшэдэй түлөөлэгшэд тусгаар уригдабашье һаа, нэгэншье хүн байбагүй.

Совхозой парткомой комсомолойнгоо организацие ямараар хүтэлбэрилдэг, ажал хүдэлмэридэнь хэр зэргээр туһалдагынь энэ боложо үнгэрһэн суглаан эли тодоор гэршэлнэ. Һүүлэй үедэ партком комсомолойнгоо организациин хүдэлмэрээр һонирхохоёо болиноһой, залуушуулай һайшаамаар үүсхэл дэмжэдэггүй залуушуулай һонин концерт бэлэдхээд, холын фермэ, гүүртэ тосхонуудаар онсожо табиха гэхэдэнь, автомашина үгтэнэгүй. Тэрэ шалтагаанһаа эмхидхэгдэһэн воскреснигүүдшье хойшолуулагдана.

Комсомолой организацие парткомой муугаар хүтэлбэрилдэг дээрэһээ тэрэнэй ажал хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ. Комсомол, залуушуулай дунда ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, элидхэл, лекци болон тусгаар үдэшэнүүд юрэдөөшье үнгэргэгдэнэгүй.

Эндэхи залуушуулай дунда спортивна элдэб мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй. Тиихэдэ мүртэй спортын хэрэгсэлнүүдшье үгы.

Саяанай совхозой бүхы һалбаринуудаар хэдэн зуугаад залуушуул, тэрэ тоодо 298 комсомолшууд хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхинь даалгагдаһан ажал хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандажа, бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг. Гэбэшье, тэдэнэй комсомолой организаци залуушуулайнгаа дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна. Тэрэ дутагдалнуудынь усадхахын тула партком ямаршье хэмжээ абанагүй, комсомолойнгоо организациин ажал хүдэлмэреэр һонирхоногүй.

Ш. Байминов,
манай корр.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ДУРАСХААЛДА

ЛЕНИНИИЕ ХАРАҺАН, ХЭЛЭХЫЕНЬ ШАГНАҺАН ХҮН Т[...]

Минии хонходоходо, байрын үүдэн нээгдээд, эзэниинь гаргажа ерээ. Эндүүржэ, буруу адресаар орожо ерээб гэжэ би һанааб. Варшавада, Эрхэ сүлөөгэй, демократиин түлөө тэмсэлшэдэй союзай главна правлениидэ ороходомни, намда дуратайгаар хэлэжэ үгэһэн адресынь буруу бэшэжэ абаһан байгаа гээшэ гүб гэжэ һанажа байгааб. Удаан саг соо, бэрхэтэй хэсүүгээр ажаһууһан дээрэһээ үбгэрһэн, бүхэтэр болоһон хүнтэй уулзаха бэзэб гэжэ һанаһан байгааб. Үнэхөөрөөшье наһажаал аад, 74 наһатай гэжэ һанахаар бэшэ хүн намые угтаа. Винцент Лонковский 1917 ондо хүдэлмэришэд болон солдадуудай депутадуудай Советүүдэй Бүхэроссин II съездын зарлагдахада, делегат болоһон юм.

Гэр соохи юумэнь тиимэ гоё бэшэшье һаа, тааруу зохидоор табигдаһан, багашаг таһаг соо орожо биднэр һуубабди.

— Тэрэ гэһээр хэдэн арбаад жэл үнгэрөө гэжэ таа мэдэнэт,—гээд тэрэ хүн ородоор хэлээ.—Нюуса хүдэлмэридэ хабаадалсаһанайнгаа түлөө би Сибирь сүлэгдэһэн байгааб. Удаань Манжурта болон Бессарабида Баруун фронт дээрэ хаанай армида алба хээб. Манай частьда 250 поляк алба хэдэг һэн. Ород нүхэдтэеэ хамта биднэр революциин тала руу ороо бэлэйбди. Хүдэлмэришэд болон солдадуудай депутадуудай Советүүдэй Бүхэроссин II съездын делегадаар намайе һунгаа һэн...

Октябриин 24-эй ди Петроградта ошоод байгааб. ППС-эй ЦК-гай түлөөлэгшэ Стефан Круликовскидо орооб.—Һайн үе сагта ерэбэт—гээд тэрэ хэлээ.—Эндэ түүхын хуби заяан шиидхэгдэжэ байна. Хүн түрэлтэндэ шэнэ үе сагай эхилжэ байһые харанат. Керенскиһээ засагые буляан абаха саг тулажа ерээ. Биднэр, поляктууд, большевигүүдые хүсэдөөр дэмжэхэнэбди...

Биднэр олон мянган хүн зоной дундуур гаража, арайхан гэжэ Смольныдо ерээбди. Байра соо орохододомнай, мохоорхын утаан бүтүүрэн манаржа байгаа, тэндэ байһан хүнүүд булгадаа сэдьхэлээ хүдэлэнги, юунэйшьеб болохые хүлеэжэ байба. Һайнаар харахын, һонороор шагнахын тулада би трибунада дүтэшэг ошоо һуури эзэлээб. Гэнтэ шуугаан намхаба, нүхэдтэеэ хамта Владимир Ильич зал соо орожо ерээ. Альга ташалгаһан болоходо, наадан һагад, дурагүйлхэхтэеэ хамта, делегадуудые урижаар энеэбхилэн харадаг байһыень би һайн һанаһаб. Үгэ хэлэжэ ороходонь, зал соо бүришье шэмээгүй намдуу болоо. Намдуу түбшэнөөр, аалишаар дуугардаг байгаа: Тэрэнэй хэлэһэн үгэ бүхэн үнэмшэтэй, шагнагшадай һанаа сэдьхэлые эзэлдэг байгаа һэн. Ленинэй хэлэхые би угаа ехэ анхааралтайгаар шагнааб, тэрэнние һайса хараа. Би энэ ушар минии һанаа сэдьхэлдэ хододоо хадуугдажа ябахал. Би энэ түүхэтэ съездые бүхы наһан соогоошье мартахагүйб.

Саашадаа юун болоо һэм? Частьдаа бусажа ерээд, тэрэ нютагтаа Совет засаг тогтоогооб. 1920 ондо Польшодо бусажа ерэхэдэмни, минии ажабайдалда шэнэ үе эхилээ һэн. Коммунис ажал ябуулһаи түлөө дахяад түрмэшүүд[...] хаагдажа, сүдлүүлжэ орооһон байгааб. Хилын саана зугадан гараха баатай болгодоо һэн. Франциида юһэн жэлдэ ажаһуугааб. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урдахануур түрэл орондоо бусажа ерээ һэм. Фа[...] булимтарагшадай [...] эзэмдэжэ байха үедэ польшын хүдэлмэришэнэй партиин гэшүүн байһан туладаа, нюусаар ажаллааб. Партида орожо хүдэлһөөр 45 жэл болооб, тэрэнэй хахадыень нюусаар ажаллааб...

Винцент Лонковский үндэр наһатай болобошье, партийна [...]

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ. «Пролетарий» гэдэг Серпуховой нарин сэмбын фабрикада бүгэдэ ехэтэй шэнэ станок, машинанууд хэрэглэгдэжэ эхилээ. Зураг дээрэ: ахаглаша монтёр А. Елфимов шэнэ станок тухай бүд нэхэгшэ И. Шибановатай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохроника.

Орлигой дунда һург[...]

1. Г. С. Титовой нэрэдэ хүртэхын түлөө

Орлигой дунда һургуули Буряадай АССР-эй тогтоһоор 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ хабаадалсана. Мүрысөөнэй гурим дүримүүд бүхы классуудай [...]

[Right-edge column, cut off in scan:] болон нии[...] эдэбхитэй[...] Польско-со[...] саанай буд[...] алтан знач[...] шагнагдаа.[...] дагшадые[...] шын нэрэг[...] хойт команд[...] шагнаһан [...] Ябахымни [...] ковский өөр[...] текые нама[...] эндэ олон!—[...] рюусаа. —П[...] Словацкий,[...] невский гэ[...] дые дуратай[...] даа зохёод[...] Өөрөөшье [...] Октябриин [...] һүүлшымни[...] Тэрэн сооһ[...] тэй: Социализ[...] Суг ябан[...] ТАСС-ай [...] хамтын сугл[...] шэн хэлсэ[...] ёһоор Орли[...] алдарта кос[...] Союзай Геро[...] түлөө тэмсэ[...] ли бүхэндэ[...] гаргагдажа[...] ри ээлһэн ка[...] эөй портр[...] классата» [...] гын выпло[...] на «Хэн[...] ноор Москв[...] стенд эмхид[...] нэдли бүхэ[...] бэшэгдэн ха[...] һуури эзэлһ[...] шуу самолё[...] рагдана. Т[...] гараашад а[...] рёор, сараа[...] Москва зор[...] раглагдана. Мүн һург[...] булэг бии[...] нэй орган [...] тирическэ [...] нэгэ дахин[...] Түрүү һу[...] сууд Москв[...] ха.

2. Ба[...] аба[...]

Һүүлэй ү[...] һургуулин[...] нютагай ү[...] абалсана. Т[...] рагшадай н[...] боотой боло[...] Мүн сон[...] элир багаш[...] Жэшээлхэд[...] ГДР-нэз, Бо[...] һоо, Кубаһа[...] байдаг. Иигэжэ һ[...] циональна [...] лэгдэнэ.

ОРОЛДОСОТОЙГООР АЖАЛЛАДАГ АГИТКОЛЛЕКТИВҮҮД

Үйлэдбэриин шэнжэ барилталан, арадай ажахые партийна талаһаа хүтэлбэрилгые КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум шэнэдхэн хубилгаа һэн. Тиигэжэ үйлэдбэриие саг үргэлжэ хүгжөөжэ байха асуудалда гол анхарал табигдадаг болоһон байна. Үйлэдбэриин хүгжэлтын шухала асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ агитколлективүүдэй, бүхы агитаторнуудай ажал хүдэлмэри зорюулагданхай. Илангаяа түрүү коллективүүдэй, замай залуушадай һайшаалтай үүсхэлые саг соонь дэмжэжэ, хаа хаанагүй дэлгэрүүлхые оролдохо шухала.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй боложо байха үедэ ЛВРЗ-гэй коллективтэ ажалай хүушарһан нормонуудые шэнэдхэн хубилгаха патриотическа хүдэлөөн эхилһэн юм. Заводой арматурна цехэй үрэмдэгшэ нүхэр А. В. Грехнева Украинын суута эхэнэр Н. Г. Заглядын, Ленинградай хүдэлмэришэн И. Леоновой уряалые дэмжэн, ажалай нормо ехэдхэхэ дурадхал оруулаа һэн. Иигэжэ ажалай шэнэ нормо бии болгоһон байна. Ажаллажа байха үедөө минутын хэмниие оншотойгоор хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлбэ. Эдэ бүгэдын ашаар нүхэр Грехнева 1963 оной февральда ажалайнгаа бүтээсэ 7 процентээр дээшэлүүлээ.

Замай залуушаан нүхэр Грехневагай үүсхэлые заводой цехүүдтэ үргэнөөр нэбтэрүүлхын зорилготой тэндэхи партийна организаци, агитколлективүүд горитой хүдэлмэри бэелүүлээ. Эдэ бүгэдын ашаар 1963 оной мартын эсэс багаар заводой 800 тухай хүдэлмэришэд ажалай нормо ехэдхэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ мүрысөөндэ хам оролсоһон юм.

Арматурна цехэй слесарна участогой мастер, агитатор Алексей Васильевич Чажев олоной дундаһаа шалгарна. ЛВРЗ-гэй энэ шадамар агитатор хүдэлмэришэдтэй тон ойгоостой зохидоор, үнэн зүрхэһөө хөөрэлдэдэг, тэдэнэй амжалта, алдуу дутуунуудые саг соонь ойлгожо абадаг, хүдэлмэришэн бүхэнэй байгаадань ерэжэ, шухала асуудал зүбшэдэг заншалтай. Мүн өөрынгөө ажалай баян дүй дүршэлые залуу хүдэлмэришэдтэ энэ мастер дуратайгаар дамжуулдаг. Нүхэр Чажевта заалгаһан олон шабинарынь мастернууд, бригадирнууд, дээдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд болонхой. Мүнөө Алексей Васильевичай даадаг участогта голоһоо гаргаха хүн байхагүн. Тэндэхи хүдэлмэришэдэй хахадһаа олонхи эрхим шанарай продукци гаргадаг. Ажалай журам, ниитын гурим эбдэхэ ушар тохёолдохоо болинхой. Энэ участогтань коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

Тэрэшэлэн хүдэлмэришэдэйнгөө дунда экономическа эрдэм дэлгэрүүлхын түлөө Улаан-Үдын модоной заводой агитаторнууд горитой хүдэлмэри хэнэ. 918 хүдэлмэришэдэй 775-нинь эл тэр һуралсалда хабаадана. Тэрэ тоодо 445 хүдэлмэришэд эхин шатын экономическа, эртэм шулалха кружогуудта һурадаг. Гадна, энэ заводто экономическа шэнжэлэлгэ хэжэ, ажалайнгаа ямараар ябуулагдажа байһые согсолхо түсхай бюро хүдэлдэг. Энэ бюродонь олонинтэ зон үргэнөөр хабаадагдаг байна. 1956 ондо хүтэлбэрилхы хүдэлмэришэдэй экономическа һуралсал эмхидхэгдэһэн юм. Энээнһээ уламжалан, цехүүдтэ ажахын тоосоон нэбтэрүүлэгдэһэн байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо цехэй начальник, мастер бүхэн һарын туршада дүүргэхэ түсхай даабари—нарьд абадаг болонхой. Техникоэкономическа дүнгүүдынь тэдэ харуулагдадаг. Тэдэнэй коллективэйнгээ гэшүүдые энэ даабаритай танилсуулдаг. Ажахын тоосоо нэбтэрүүлһэнэй ашаар цехэй начальник, мастер бүхэн ажалаа зүбөөр эмхидхэдэг, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлһэн хэрэглэдэг болоо.

Тиигэжэ заводойхид ажахын тоосоое нарижуулан хүгжөөжэ, 1962 оной апрельһээ гаргадаг продукциингаа үнэ сэнгые үдэр бүхэндэ тоолоҗо гаргадаг болоһон байна.

Модоной заводой агитколлективэй шадамараар ажалладагай ашаар тэндэхи хүдэлмэришэд ажал хүдэлмэреэ һайжаруулхын зорилготой ходо үүсхэл эдэбхи гаргажа байдаг. Тиигэжэ түүхэй эд, түхеэрэлгэнүүдые хүсэд һайнаар хэрэглэхын, ажал хүдэлмэрээ шалтагаангүйгөөр зогсоохогүйн түлөө хүдэлмэришэд саг үргэлжэ тэмсэдэг. Рама хэдэг мэргэжэлтэ В. П. Никифоров богонёор тайрагдаһан хабтагайнуудые зөөхэ түсхай контейнер хэхэ дурадхал оруулаа һэн. Иимэ контейнер хэрэглэгдэг боложо, ажалайнь бүтээсэ хоёр дахин дээшэлээ. Бэлэн болоһон продукци саашань ябуулха цехэй хүдэлмэришэд мүн лэ шэнэ арга хэрэглэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалжа, электро-хюреэшэн Г. Каримов ажалай нормые 10 процентээр дээшэлүүлхэ дурадхал оруулһан юм. Нүхэр Степанова даадаг халаанай 35 хүдэлмэришэд Каримовай үүсхэлые дэмжэбэ. Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахаа, гаргадаг продукциингаа шанар һайжаруулха, ажалай журам бэхижүүлхэ тэмсэл эрхим эрхилбэ. Тиигэжэ 1962 оной декабрьда нэгэ хүдэлмэришэн бүхэн үдэртөө 5 кубометр модо хюреэдэн бэлдэдэг болоһон байна. Харин урдань нэгэ хүдэлмэришэн 3,44 кубометр хюреэдэн бэлдэдэг байгаа.

Агитационно, ойлгуулгамжын хүдэлмэриин эрхим һайнаар ябуулагдадаг дээрэһээ Улаан-Үдын модоной заводойхид гүрэнэйнгөө даабари амжалтатайгаар дүүргэдэг. Жэшээлбэл, заводой коллектив 1962 оноймгоо түсэб 101 процент дүүргэһэн байна. 1963 оной январь, февраль һарын түсэб 107 процент болгогдоо. Ажалайнь бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 2 процентээр дээшэлээ. Түсэбһөө гадуур 36,7 мянган түхэригэй продукци гаргагдаһан байна.

Улаан-Үдэ городой Советскэ районой «Электромашина» заводой агитколлектив һайнаар хүдэлнэ. Тэндэ хамтадаа 49 агитатор бии. Тэдэнэй 25-нинь коммунистнууд, 10-нинь комсомолшууд. Үе үе болоод лэ агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэдэг. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум тухай, кварталай түсэбүүдэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, агитаторнуудай зорилгонууд тухай, уласхооронын байдал тухай, 1963 оной заводой урда ямар зорилгонуудай табигдаһан тухай семинарнууд дээрэ хэлэсэгдэдэг.

«Электромашина» заводой агитатор бүхэндэ 5—6 хүдэлмэришэд даалгагданхай. Агитатор эдэ хүдэлмэришэдтэй саг үргэлжэ элдэб һонирхолтой асуудалнуудаар хөөрэлдэжэ, тэдэнэй үйлэдбэриин ба ниитын хүдэлмэришэдэй асуудалнуудта анхарал хандуулжа, хүдэлмэриингөө дүнгүүдтэй танилсуулдаг. Агитатор Юрий Григорьевич Разумов эндэ суурхана. Энэ эдэбхитэй уралан нарижуулагшын һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Өөрынгөө ажалай дүршэл тухай хүдэлмэришэдтэ хэлэжэ үгэдэг.

Энэ заводой агитаторнууд нүхэд И. Шулыгин, Н. Андросов, А. Квашнина, Г. Атмаджан, А. Васильев гэгшэд ехэ хүдэлмэри бэелүүлнэ.

Заводой хүтэлбэрилэгшэд, цехүүдэй начальнигууд, мастернууд агитационно-ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Жэшээлбэл, заводой директор нүхэр Бурлов, директорэй орлогшо нүхэр Малтугаев, цехүүдэй начальнигууд нүхэд Чекалов, Ежов, Перемитин гэгшэд хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри ходо ябуулжа байдаг.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые һара бүхэндэ завкомой заседанида зүбшэнэнэй һүүлээр, заабол агитаторнуудта дуулгадаг заншалтай. Энэ дүнгүүдтэйнь һайса танилсаһан агитаторнууд хүдэлмэришэдтэй мүрысөөнэй дүнгүүдээр хөөрэлдөө хэдэг. Агитационно-ниитын хүдэлмэри улам һайжаруулхын зорилгоор заводой [...]

[Right-edge column, cut off in scan:] техническэ[...] фильмнүүд[...] Мүн агита[...] магнитофон[...] жуулдаг бэ[...] торэй үдэр[...] үдэр хүдэл[...] лекцинүүд[...] Уралан н[...] лан зохёо[...] заводой аг[...] той ажал[...] жуулга, һ[...] 167 хүн хаб[...] Разумов, Г[...] хүн агита[...] Уралан н[...] ридэ нэбт[...] дурдхал[...] ридэ нэбт[...] лагдаһан б[...] Заводой[...] дэй, агита[...] ажаллаһа[...] түсэб үлү[...] 1962 оной[...] хи квартал[...] сөөнэй дү[...] РСФСР-э[...] ведэй, ВЦ[...] Улаан ту[...] Энэ мэт[...] нууд экон[...] та гол ан[...] мышленна[...] үдэр бүх[...] рэгтэ хүб[...]

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной апрелиин 16.

ЗҮҮН-СИБИРИИЕ ИНДУСТРИАЛЬНА ТҮГЭС ХИЗААР БОЛГОЁ!

...совнархозой ...эдэй суглаан ...һаяхан боложо ...ан «1962 оной ...ба Зүүн-Сиби...ческа районой ...963 оной зорилгонууд», «Совнархозой предприятинуудай 1963 оной социалис уялганууд тухай» гэһэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Түрүүшын асуудалаар совнархозой түрүүлэгшэ **М. Н. Маркелов** элидхэл хэбэ.

М. Н. МАРКЕЛОВЭЙ элидхэлһээ

...К-гай ноябриин ...шиидхэбэриин ...Федерацида 67-...4 экономическа ...байгуулагдаа. ...рхүүгэй, Буряа...ахиргаанай эко...онуудые нэгэ...-Сибириин эко...йон байгуулаг...хэлшэ хэлэбэ. ...ябуулга Зүүн...йоной экономи...хүгжөөхэ, үй...гэжүүлхэ, хам...ябадалые үр...үлхэ, түүхэй эд ...кын арга бо... ашаглаха та...ехэ арга болом...ээ.

...архозой пред...лта, шухаг ба ...нуудые, слюда, ...о, машина, ста...н продукци, бен...түлишэ, цемент, ...спирт болон бу...продукци арадай ...Манай эконо...ной промышлен...албаритай, тии... саашадань ин...лха хэрэгтэ тэ...ехэ.

...элидхэлшэ пред... ажал хүдэлмэ...жэлгэ хэнэ. Сов... промышленность ...ловой продукци ...өө 101,8 процент ...онтой сасуулбал, ...аргалга 9,8 про...лэ. Илангаяа ...тэ металлурги, ...ефть болбосо...мышленность, ма...гэ ба барилгын ...ай промышлен...хүгжөө. Ажалай ...шэлүүлхэ түсэб ...нт дүүргэгдээ. ...иятинууд абаһан ...гаяа амжалта...лэжэ, РСФСР-эй ...эй Советэй бо...-эй дамжуулгын ...хүртэһэн юм.

...коммунис үзэл ...хүдэлмэришэдые ... талаар ехэ ...ээ гэжэ тэм...рэгтэй. Комму...ай ударнигууд, ... участогууд, це... коллективүүдэй ...о. «Перевал» гэ...тиин, Эрхүүгэй ..., Улаан-Үдын на... фабрикын, Слю...управлениин, Эр...ай, һүнэй заво...0 цех, 250 учас... коммунис ажа...эрэ зэргэ зүүжэ ...хүн коммунис ...нигай нэрэ зэргэ...коммунис ажалай ...өөндэ совнархо...тинууд болон ор...ай хүдэлмэри... процентнь орол...

...ита манай хүдэл...ол олон дутуу ...н гэжэ. элидхэл...эмдэглэнэ. Үнгэр... туршада манай ...удай 21 про...бөө дүүргээгүй. ...миллион түхэри... Эхэ орондоо үг...о. Промышленна ...хүгжөөхэ туйлай ...жо хэрэглэгдээ...ээ. Энээнэй шал... гол түлэб хүтэл... дээрэһээ болоо

гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Предприятиин хүдэлмэриин амжалта нэн түрүүн эмхидхэлэй хүдэлмэриһөө, хүтэлбэриин шадабариһаа дулдыдадаг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ предприяти бүхэнэй түсэб даабаряа дүүргэхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ хэрэг манай үдэр бүриин анхарал доро байха зэргэтэй. Промышленностиин хүдэлмэриин үшөө нэгэ гол дутагдал гэхэдэ, продукци гаргаха түсэб ассортиментынгээ талаар дүүргэгдээгүй. Энэ хэрэгтэ олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд харюусалгагүйгөөр хандана. Илангаяа арадай хэрэгсэлэй эд бараа гаргаха талаар ушарһан гээгдэл тушаа хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралые хандуулха шухала. 1962 оной туршада бидэнэр 3 миллион түхэригэй эд бараа худалдаа наймаанай организацинуудта үгөөгүйбди.

Хэрбээ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ туйлай ехэ арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглээ һаамнай, манай экономическа районой промышленностиин хүдэлмэриин дүн бүри һайн байха байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажалай бүтээсэ болбол арадай ажахын хүгжэлтые тодорхойлдог гол шухала зүйл гээшэ. Тэрэниие саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхын түлөө тэмсэл коммунис байгуулалтын гол шухала асуудал мүн. Совнархозой промышленность ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 29 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гаргаа.

Уралан нарижуулгын хүдэлмэри зарим тэды һайжаржа, ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай тоо 27 мянга болоо. Уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 20 миллион түхэригэй алмалта хэгдээ. Уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой олон коллективүүд һайнаар хүдэлжэ, долоон жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулна.

Үйлэдбэриин болон ажалай эмхидхэлэй дутагдалнууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ ехэ һаад хэнэ. Тэрэшэлэн ажалай нормо табилгые һайжаруулха хэрэг экономическа болон политическэ шухала зорилго болоно. Энэ асуудал тушаа хүтэлбэрилэгшэ бүхэн анхаралаа хандуулжа байха уялгатай.

Ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ үшөө нэгэ арга боломжо гэхэдэ, үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ, хамжан ажаллаха ябадал болоно. Энэ талаар совнархоз ехэ хүдэлмэри ябуулжа, ехэ аша үрэ туйлаа.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл ажалаа нарижуулан һайжаруулжа, ажалай ехэ бүтээсэ туйлана. Гэбэшье, бидэнэр хүдэлмэришэдэй шэнэ, түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ талаар хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэбди. Түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ хэрэг хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй уялга болохо ёлотой.

Саашань элидхэлшэ продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха арга боломжонууд тухай хэлэнэ. Продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха түсэбөө олон предприятинууд дүүргээгүй. Энээнэй гол шалтагаануудай нэгэн гэхэдэ, түүхэй эд болон материалнуудые гаргашалгын хойноһоо хиналта һула байгаа. Тэрэшэлэн зарим хүтэлбэрилэгшэд салингай фондые гаргашалгада харюусалгагүйгөөр хандаһан байна.

Элидхэлшэ шанар һайнтайгаар продукци гаргаха тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Предприяти бүхэнэй олзо доход ехэтэйгээр хүдэлхэ асуудал элидхэлшын гол анхаралда байба. Олон предприятинууд нөөсэ байгуулха түсэбөө дүүргээгүй. Хамта 39,4 миллион түхэригэй олзо доход ороогүй байшоо. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд һайн шанартай продукци гаргаха тухай оролдоногүй.

Капитальна барилгын асуудал гол шухала зүйл болоно. Юуб гэхэдэ, бидэнэр долоон жэлэй эсэстэ бүхы продукциингаа гурбанай хоёр хубиие шэнээр баригдаһан предприятинуудта бүтээхэ ёһотойбди гэжэ элидхэлшэ һануулна. Үнгэрһэн жэл промышленностиин олон һалбаринуудаар шэнэ үйлэдбэри, шэнэ предприятинууд бодхоогдоо. Гэхэтэй хамта капитальна барилгын түсэб, үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглаха түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй.

1963 ондо барилгын талаар ехэ харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал 24 процентээр ехэ мүнгэн зөөриин барилга хэгдэхэ байна. Эдэ барилгануудай тоодо алюминиевэ завод, Сафроновско нүүрһэнэй шахта, Улаан-Үдын шэлэй завод, Шэтын бүдэй комбинат гэхэ мэтэ предприятинууд нэмээгдэжэ оронхой. Тэрэшэлэн ой модоной олон предприятинууд. Улаан-Үдын ноохо угааха фабрика гэхэ мэтэ баригдаха байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ хэрэг шухала байһан дээрэһээнь, совнархозой предприятинууд хүдөөдэ ехэ туһаламжа хүргэхэ байна. Энэ жэл 590 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ, мүн бусад олон янзын үтэгжүүлгэ үнгэрһэн жэлэйхиһээ хэдэ дахин ехээр үйлэдбэрилэн гаргажа, хүдөө ажахыда эльгээхэ. Тэрэшэлэн талха таряа бутаргаха 500 түхеэрэлгэ, үнеэ һаалгын машинын 200 насос, автомобиль, трактор болон хүдөө ажахын машинын запчастьнууд эльгээгдэхэ. Хүдөө ажахын машина бүтээлгэдэ, малай байра, хүн зоной гэр байра барилгада хэрэглэгдэхэ модон зүйлнүүд элбэгээр эльгээгдэхэ. Тэрэшэлэн комбайнернууд болон трактористнууд бэлэдхэгдэжэ, хүдөө ажахыда хүдэлхөөр ябуулагдаха.

Саашань элидхэлшэ хүдэлмэришэдэй ажаһуудалые һайжаруулха, аюулгүйгөөр ажаллаха эрхэ байдал байгуулха тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

1963 оной нэгэдэхи квартал дүүрэбэ. КПСС-эй XXII съездын, ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэл хаа хаанагүй дэлгэрэнхэй.

Зүүн-Сибириин совнархозой промышленность валовой продукци гаргаха нэгэдэхи кварталай түсэбые 102,9 процент дүүргээд, түсэбһөө гадуур хэдэн миллион түхэригэй продукци Эхэ орондоо үгөө. Гэбэшье хүнгэн промышленностиин управлени кварталайнгаа түсэб дүүргээгүй. Олон предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха түсэб дүүргээгүй. Тэдэнэй тоодо «Черемховуголь» трестын предприятинууд, Шэтын станок бүтээлгын завод, Улаан-Үдын судна заһалгын, хирпиисын заводууд, Хяагтын гуталай, трикотажна фабриканууд оролсоно.

Управленинүүд, комбинадууд, трест болон предприятинууд, мүн совнархозой захиргаан энэ жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула хамаг хүсэеэ элсүүлхэ болоно.

Манай совнархоз Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Буряадай АССР-эй промышленностиие хүтэлбэрилнэ. Тиимэһээ бидэнэр тэндэхи партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой органуудтай нягта холбоотойгоор хүдэлхэ ёһотойбди. Тиигээл һаамнай, манай амжалта улам ехэ байханьдамжаггүй.

— Нүхэдүүд! Зүүн-Сибириин экономическа районой совнархозой ажалшад партийна организацинуудай хүтэлбэри доро урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэжэ, коммунизмын материально-техническэ бааза байгуулха хэрэгтэ бодото хубитаяа оруулха гэжэ манай партиин Центральна Комитедые танай үмэнэһөө найдуулхыемни зүбшөөгыт,— гэжэ элидхэлшэ үгэеэ түгэсхэнэ.

***

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болобо.

— Зүүн-Сибириин экономическа районой модоной промышленность 1962 ондо хараалһан түсэбөө 100,3 процент дүүргэжэ, 150 мянган түхэригэй модо түсэбһөө гадуур арадай ажахыда эльгээгээ,—гэжэ Зүүн-Сибириин совнархозой ой модоной промышленностиин управлениин начальник нүхэр **Афанасенко** хэлэбэ. — Гэбэшье, манай түрүү предприятинуудай хажуугаар ехэ гээгдэлдэ ороһон ажахынууд бии. Ой модоной промышленностиин 104 предприятинуудай 36-нь нёдондо жэлэй түсэб дүүргээгүй. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалаа муугаар эмхидхэһэн, ажалшадые бүтээсэ ехэтэй ажалда зоригжуулжа шадаагүй.

— Манай совнархозой модошод КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, 1963 оной социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаараа оролдохо,— гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын директор нүхэр **Альцман** фабрикын хүдэлмэришэдэй ажалай, ажаһуудалайнь амжалта тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Үнгэрһэн жэлэй туршада фабрика 2 дахин ехэ валовой продукци гаргадаг болоо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 76 процентээр үлүүлээ, продукциин өөрынь үнэ хямда болоо. Нэгэ жэлэй туршада 14 нэрэтэй шэнэ бүд гаргагдажа, ороной бүхы зүг тээшэ эльгээгдэнэ. Фабрикын хүтэлбэрилэгшэд ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулна. 1965 ондо фабрикын бүхы хүдэлмэришэдые 8 классай юрэнхы эрдэмтэй, мүн техническэ дунда эрдэмтэй болгохо зорилго табигдаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ хадаа саашадаа һайн шанартай, ехэ продукци гаргадаг болохо гол шухала хэмжээ ябуулгануудай нэгэн болоно.

—Манай амжалта тухай хэлэхэ зуураа, дутагдалнууд тухайгаа заатагүй дурдаха хэрэгтэй,—гэжэ тэрэ хэлэнэ. Хүдэлмэридэмнай үшөөл голодоһон гараһаар, техникэ, түхеэрэлгэнүүдэй миин байха ушар үзэгдэһөөр. Энээниие эсэслэн усадхахын тула үйлэдбэридэ хабаатай хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэхэ шухала. Тэдэнэй нэгэн гэбэл, фабрикые шэнэдхэн хубилгажа, үйлэдбэриие үргэдхэхэ, асуудал болоно. Энээн тухай асуудал үни хада табигдаашье һаа, мүнөө болотор шиидхэгдэнэгүй. Манай совнархоз энээниие анхарха ёһотой.

«Забайкалуголь» трестын директор нүхэр **Милёхин** үгэ хэлэжэ, промышленностиин хүтэлбэриие шэнэдхэн һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудай ехэ аша үрэтэй байһые тодорхой баримтанууд дээрэ харуулба.

— Хүдэлмэришэдэй нөөсэ арга боломжые элирүүлжэ, ажалайнь бүтээсые дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхэ шухала,— гэжэ Шэтын машина бүтээлгын заводой коммунис ажалай бригадын бригадир нүхэр **Шубин** үгэеэ эхилбэ.— Үйлэдбэриингөө, ажаһуудалайнгаа бүхы асуудалнуудые хамтаараа шиидхэдэгбди. Энэ хадаа бидэндэ үзэгдөөгүй ехэ хүсэ, ухаан бодол нэмээнэ. Мүн бригадирай уялгануудые ээлжээгээр дүүргэжэ, ажахые хүтэлбэрилхэ мэргэжэл шадабарида һуранабди.

Улаан-Үдын шэлэй заводой директор нүхэр **Болотов** үгэ абана. Заводойнгоо ажал хэрэг тухай хөөрэхэ зуураа, 1962 оной үйлэдбэриин түсэб 113,9 процентээр дүүргэгдээ гэжэ тэрэ мэдүүлнэ. Түсэбһөө гадуур олон мянган дүрбэлжэн метр шэл Эхэ орондоо үгөө.

— Үйлэдбэридөө автомат, оньһон арга нэбтэрүүлгэ — ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гол арга мүн,—гэжэ тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.— Нёдондо манай заводто уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 215 дурадхал нэбтэрүүлэгдэжэ, 415 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ. Үйлэдбэридэ автомат, оньһон арга нэбтэрүүлхэ саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг бюро байгуулагданхай. Заводой коллектив коммунис ажалай гэһэн нэрэ зэргэ зүүхын түлөө тэмсэнэ.

Саашадаа завод үргэдхэгдэжэ, үйлэдбэреэ 3 дахин ехэ болгоохо зорилготой юм. Теэд барилгын хүдэлмэри тон удаанаар ябуулагдана.

— Улаан-Үдын шэлэй заводой коллектив 1963 онойнгоо түсэб даабари дүүргэжэ шадаха байһанаа мэдүүлнэ,— гэжэ нүхэр Болотов үгэеэ түгэсхэнэ.

— Совнархозой предприятинуудай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл ехэ байһаар, түсэб даабаряа дүүргэхын түлөө шанга тэмсэлые партийна, ажахын, профсоюзай органууд һулаар дэлгэрүүлнэ,—гэжэ Эрхүүгэй Госбанкын конторые орхилэгшэ нүхэр **Костоглотов** хэлэбэ.—1962 ондо 3 миллионһоо дээшэ түхэригэй эд бараан үгтөөгүй, мүн эд бараанай ассортимент үсөөрөө. Тэрэшэлэн олон предприятинууд салингай фондые үлүүсэ ехээр гаргашална гээшэ. Энээнһээнь боложо мүнгэнэй эрьесэ эбдэгдэнэ. Теэд энээн тушаа зохихо хэмжээнүүд абтагданагүй. Предприяти бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд ажал хүдэлмэреэ экономическа талаарнь шэнжэлгэ хэжэ, үлүү гаргашаяа хорооохо, олзо доходоо элбэгжүүлхэ тухай саг үргэлжэ анхаржа байха уялгатай.

Совнархозой химическэ, нефть болбосоруулдаг промышленностиин управлениин главна инженер нүхэр **Фельдман** Зүүн-Сибирьтэ химиин хүгжэлтэ тухай, үнгэрһэн жэлэй дүн ба саашанхи зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгөө. Тиихэ зуураа, химиин промышленностьда мэргэжэлтэй инженернүүдые бэлэдхэхэ тухай онсо анхаралаа хандуулаа.

Промышленностиин хүтэлбэриие шэнэдхэн хубилгаха үе дүүрээ, мүнөө түсэб даабаряа дүүргэхын түлөө хам оролохо саг ерээ,— гэжэ КПСС-эй Шэтын промышленна обкомой секретарь нүхэр **Тартышев** үгэеэ эхилбэ. Шэтын областьдохи промышленность нёдондо жэлые амжалтатайгаар үнгэргэбэшье, зарим зүйлөөр түсэб даабаряа дүүргээгүй. Энээниие хараада абажа, мүнөө жэл манай промышленностьда хубилалта хэхээр хараалнабди. Тиин энэ оной түрүүшын кварталай түсэб 103 процент дүүргэгдээ. Гэхэ зуура, ашагта малтамалай промышленость гарзатайгаар хүдэлнэ. Энээнэй гол шалтагаан хадаа, совнархоз промышленностиин предприятинуудые һайнаар хүтэлбэрилжэ үшөөл шаданагүй.

Баргажанай леспромхозой директор нүхэр **Ильин** үгэ абаба.

— 1962 оной үйлэдбэриин түсэбые манай леспромхоз 104 процент дүүргээ. Мүн энэ жэлэй 1-дэхи кварталай түсэб дүүргэгдээ. Мүнөө жэл хамта 416 мянган кубометр модо Эхэ оронойнгоо барилгануудта үгэхэбди. Бидэнэр түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхые оролдонобди. Модон томо хэһэгээрээ ашаалагдана, 30 комплексно бригаданууд хүдэлнэ.

—Манай леспромхозой модошод 1963 ондо абаһан уялгаяа нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэхэ,—гэжэ хэлээд нүхэр Ильин үгэеэ түгэсхэнэ.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Модогоев** суглаан дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

— Шэнээр байгуулагдаһан Зүүн-Сибириин совнархоз болбол манай парти, правительствын сэсэн мэргэн шиидхэбэриин үрэ дүн мүн гээшэ. Энэ совнархозой үүргэ, нүлөө Зүүн-Сибириин экономическа районой хүгжэлтэдэ саашадаа улам ехэ болохонь дамжаггүй,— гэжэ тэрэ хэлэнэ. Саашань үгэ хэлэгшэ Буряадай республикын промышленностиин 1962 ондо туйлаһан амжалта тухай хөөрэнэ. Республика дотор 178 промышленна предприяти хүдэлнэ, тэдээн удельнэ хэмжээгээрээ совнархоз соогоо 20 процент эзэлдэг юм. Мүн промышленностиин шэнэ һалбаринууд байгуулагдаа. Гэбэшье, манайда дутагдалнууд үшөөл ехэ, 19 предприяти 1962 онойнгоо түсэб дүүргээгүй. Манай республикын промышленностиин саашанхи хүгжэлтэдэ электрын элшэ хүсэ ехээр хэрэглэхэ асуудал мүнөө гол шухала болонхой.

—1963 ондо дэлгэрэһэн социалис мүрысөөндэ манай республикын промышленностиин илахын тула бидэнэр бүхы хүсөөрөө оролдохобди,— гэжэ нүхэр Модогоев үгэеэ дүүргэнэ.

Суглаан дээрэ Шэтын, Эрхүүгэй предприятинуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэжэ, промышленностиингаа хүгжэлтын 1962 оной дүн ба энэ жэлэйнгээ зорилгонууд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Мүн Кузбассай, Красноярскын, Зүүн хойто зүгэй совнархозуудай түлөөлэгшэд суглаанда хабаадагшадые халуунаар амаршалха зуураа, социалис мүрысөөндэ уряалаа.

Удаань суглаан Зүүн-Сибириин совнархозой промышленностиин предприятинууд болон организацинуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигууд болон алба хаагшадай 1963 оной социалис уялга баталан абаад, Кузбассай, Красноярска совнархозуудтай мүрысэхэ гэһэн тогтоол абаа.

М. НИМАЕВ,
манай тусхай корр.

Зүүн-Сибириин арадай ажахын советэй промышленностиин предприятинууд болон организацинуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигууд болон алба хаагшадай 1963 оной

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУДҺАА

Зүүн-Сибириин экономическа районой ажалшад бүхы совет арад шэнги КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые ехэ ханангяар хүлеэн абаад, партиин табиһан зорилгонуудые дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эршэ зоригоо үгэхөөр бэлэн байна.

Өөрынгөө арга боломжонуудые һайса тооложо үзөөд, предприятинуудай коллективүүдэй суглаанууд дээрэ абтаһан социалис уялгануудые үндэһэ болгон, бидэнэр иимэ уялгануудые абанабди:

1. Болзорһоо урид—декабриин 28-да валовой продукци гаргаха 1963 оной түсэб дүүргэжэ, хэдэн миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгэхэ.

2. Продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха даабари 0,3 процентээр үлүүлэн дүүргэөд, 5 миллион түхэригэй алмалта хэхэ.

3. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабариие 0,5 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ.

4. Үйлэдбэреэ нарижуулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха даабаряа дүүргэхын, үйлэдбэридөө наука болон техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэреэ оньһожоруулха, автоматизацилха, түрүү технологи нэбтэрүүлхын тула иимэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гэбэл:

а) Үйлэдбэридэ 35 конвейернэ, поточно, 25 автоматическа ба хахад автоматическа лини нэбтэрүүлхэ;

б) түрүү технологическа 130 янзын арга дүрэ нэбтэрүүлхэ;

в) промышленна 40 шэнэ продукци гаргадаг болохо;

г) шэнэ 40 машина, прибор болон түхеэрэлгэнүүдэй техническэ документаци бэлэдхэхэ;

д) 24 шэнэ машина болон түхеэрэлгэнүүдые туршалгада үгэхэ;

е) 1100 түхеэрэлгэ болон станогуудые шэнэдхэн хубилгаха.

5. Үйлэдбэреэ оньһожоруулһанай, шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 6500 хүниие бар хүсэнэй ажалһаа сүлөөлхэ.

6. Машина бүтээлгын предприятинуудай станогуудай хүдэлдэг сагые 10 процентээр ехэ болгоохо.

7. Уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой дурадхалнуудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар 17 миллионһоо бага бэшэ түхэриг алмаха.

8. Культурно-ажаһуудалай, ажахын хэрэгсэлэй эд бараа гаргаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ. Хүн зондо худалдаха зорилготойгоор хубсаһа угаадаг 128 мянган машина, 220 мянган түмэр орон, 13,4 миллион түхэригэй мебель, 5300 мянган түхэригэй эдеэ хоолой амһарта (фарфороор хэһэн), 500 мянган түхэригэй ажаһуудалай химиин эд бараа, 175 мянган электроплиткэ гаргаха.

9. Хүдөө ажахыда бүхы хэмжээнэй туһаламжа хүргэхэ, тиин иимэ зүйлнүүдые бүтээн гаргаха:

автомашинын 2940 мянган түхэригэй запчастьнууд,

тракторай 700 мянган түхэригэй запчастьнууд,

хүдөө ажахын машина бүтээлгэдэ 75,3 мянган кубометр модо үгэхэ,

малай 575 байра хушаха хушалта,

3200 тонно тэжээлэй дрожжо,

17,5 мянган түхэригэй түмэр-бетон зүйлнүүд,

Шэнэ газар эдлэгшэдтэ зорюулжа 66,5 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра бариха модоной зүйлнүүд.

Социалис уялганууд дотор совнархозой управлени бүхэнэй тодорхой зорилгонууд бэшээтэй. Мүн Красноярска, Кузбассай совнархозуудтай мүрысэжэ, социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэе гэжэ бүхы ажалшадые уряална.

Барагдашагүй байгаалиин баялигтай, түүхэй эдэй болон энергетическэ нөөсэтэй Ураалһаа зүүн тээшэнхи районуудта промышленность улам ехээр хүгжөөгдэхэ.

(КПСС-эй ПРОГРАММАҺАА)

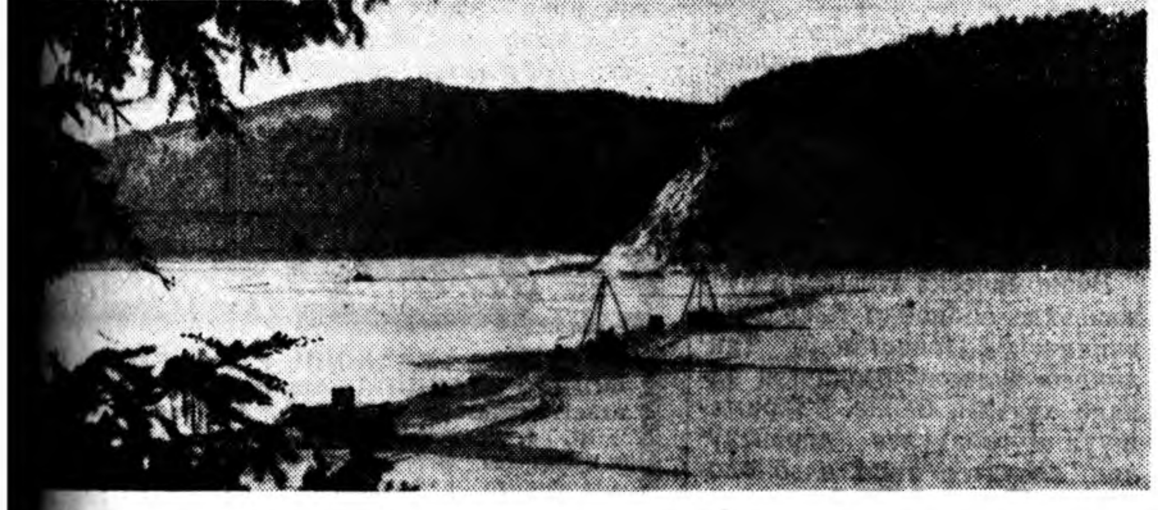

...Энэ үгэ Братскын нэрэ шэнги иимэ ехэ удха шанартай боложо байна. Ангар... Братска ГЭС-эй баригдаһанай һүүлээр Усть-Илимскдэ угаа томо гидростанци ...ралгаһанхай. Хаалтын бодхоогдохо Томо хушуун шадар геологууд хүдэлжэ эхи... инженерно-геологическа эрхэ байдалые мүнөөдөө шэнжэлжэ байнхай. Түр... Ангарые совет хүнүүдэй үшөө дахин хааха саг ерэхэл. Зураг дээрэ: Усть-Илим... газар. ТАСС-ай фотохроника.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1963 оной апрелиин 16

ДЕПУТАДАЙ БРИГАДАДА ПРАКТИКА ГАРАА

Хүдөө ажахын институдай ветеринарна факультедэй 2-дохи курсын студентнэр хахад жэлэйнгээ шалгалтануудые январиин хуушаар дүүрэн үгөөд һэн. Тингээд һуралсалай программын ёһоор тэдэнэр һураһан, ойлгоһон юумэеэ даамай түгэсөөр хадуухын тула практика шудалхаяа хоёр һараар республикынгаа колхоз, совхозуудта мордоһон юм.

Минии нүхэр Еши-Доржо Манзаев Хэжэнгын совхозой хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Цынгэ Буянтуевич Буянтуевай хүтэлбэрилдэг бригадада ажаллажа байһанаа, һаяхан городоо бусаа һэн.

— Бэрхэ малшадай хажууда ажалай дүршэл шудалха гээшэмнай залуу хүндэ ёһотойл бодото һургуули мүн болоно. Би өөрөө ерэхэ сагта малай эмшэн боложо, ямар нэгэн колхоздо гү, али совхоздо хүдэлхэ хүн байһан туладаа, тэдэнэй хэдэг ажал хүдэлмэрие тон анхаралтайгаар ажаглажа, хэ гэһэн юумыень һайнаар бүтээхэ гэжэ оролдожо ябааб. Түл абалгын түлэг хаһа соо дайралдаһамнин ехэ һайн байгаа. Хонин түрүүлхэ, хурьга абаха, тэдэниие тэнжээхэ, түлжүүлхэ гэхэ мэтын харюусалгатай хүдэлмэритэй бодотоорнь танилсааб,— гэжэ минии нүхэр ехэл анхарал татамаар хөөрэжэ эхилээ бэлэй.

Элдин үргэн Хэжэнгын үрэжэлтэ уужам тала дайдын баялигта хамтынгаа хонин һүрэг үсхэжэ, жэлһээ жэлдэ амжалта туйлажа, нютаг зондоо суурхуулһан түрүү хонишонтой ажаллаһан тухайгаа Еши-Доржом ехэл омогтойгоор хөөрэнэ.

— Цынгэ Буянтуевич гээшэмнай одоо даа һайхан, эсэгэ шэнги энэрхы сэдьхэлтэй үбгэн шуу, маанадай тэдэнэйдэ хүрэжэ ерэхэдэмнай хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа, ямар юумэ хэхэ, хайшан гээд хүдэлхэ тухаймнай зохидоор заажа үгөө һэн. Теэд энэ бригадын ажахы ехэ ха юм даа, хэхэшье юумэн нилээд ехэ. Тус бригада хадаа аяар 6700 хонидтой юм. Уялгашье ехэ — эхэ хонин бүриһөө хурьга абаха, томо хонинойн толгой бүриһөө 3—3 килограмм ноохо хайшалжа абаха зорилготой. Гадна даажа абаһан сабшалан, тарялангаа элдүүрилхэ, үтэгжүүлхэ, малайнгаа эдихэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха гээд лэ хэхэ, бүтээхэ юумэниинь олон даа. Үнгэрһэн гурбан һарын хугасаада хонидынь түлэг хурьгалаа. Мүнөө 4800 хурьгатай болонхой. Тиигээд үшөөшье түрэхэ хонид бии.

Еши-Доржом хөөрөөгөө таһалжа, агшан зуура бодолгото болон һууна. Тиигэжэ һуутараа:

— Тэрэ бригадын гэшүүд бултал бэрхэшүүл. Ахалагша хонишон Далай Радпаев гээшэ ямар оролдосотой хүн гэжэ һананаш. Эсэхэ сусахаа мэдэхэгүй хүн. Тэндэмнай ВЛКСМ-эй обкомдо хүдэлжэ байһанаа малшан болохом гэжэ үүсхэл гаргаһан ветеринарна врач Ким Маханчеев ажаллажа байдаг ха юм, дуулаа һэн гүш?—гээд намдаа хандаадхина.

...Нүхэрэйнгөө хөөрэхые һонирхон шагнажа, олохон лэ юумые ойлгожо абааб. Мүнөө үедэ дээдэ һургуулида һурагшадай шудалжа байһан эрдэм ухаае ажал хүдэлмэритэй нягта холбоотой болгохо гээшэ ямар сэсэн удхатайб?! Практикада гараад, һайнаар хүдэлжэ ерэһэн нүхэрэйнгөө хэрэг үйлөөр биншье баһал ехээр омогорхооб. Ц. Б. Буянтуевай хүдэлжэ байдаг Хэжэнгын совхозой дирекци, партком, комсомолой комитет Еши-Доржодом Хүндэлэлэй грамота барюулаал. Сэхынь хэлэхэдэ, Еши-Доржошье өөрөө залуушье һаа, нилээд лэ нэтэрүү оролдосотой, шадамар хүбүүн юм. Мүнөө тэрэмнай гурбан долоон хоногой амаралтада гараад, түрэл нютаг Түнхэнөө харинхай.

Энэ студентын ахань ветеринарна врач, эсэгэнь зоотехник юм. Республикын суута хонишоной бригада дээрэ практика гараһан тухайгаа, тэндэхи малшадай ажабайдал, абьяас оролдолго тухай, өөрөө юу үзэһэн хараһанаа гэртэхиндээ һанан һанан хөөрэхэл байха. Гэртэхиниинье малшан угтай зон һэн туладаа Еши-Доржынгоо хөөрөөе нам шэнгеэр лэ һонирхожо шагнахал.

Вл. Сыренов,
студент.

Кабанскын совхоз, колхозой үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай дунда Байгалай совхозой Елань тосхоной һүнэйтоварна фермын һаалишад бүтээсэ ехэтэ ажалаараа суурхана. Коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн эдэнэр үдэр хоногой үнгэрхэ бүри сагаан эдеэгээ элбэгжүүлхын түлөө оролдожо байдаг. Зураг дээрэ: тус фермын түрүү һаалишадай нэгэн, коммунис ажалай ударник Антоннна Елизова,

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

Ахын ангуушадай эрилтэ

Жэл бүри Ахын ангуушад олон ан барижа, үнэтэй сэнтэй арһа ехээр тушаадаг. Холын хангил хадаар, шэдхэ ойгоор нилээд махажа, бэлэхэн бэшээр олдоһон баян олзоёо асархадамнай, райпогой бэлэдхэлэй конторын хүдэлмэрилэгшэд халуунаар угтажа, таатай зохидоор тушаан абадаг бэлэй.

Мүнөө тэрэ конторые бэлэдхэлэй пункт болгоод, райпогой нэгэ заахан таһалгада зөөлгэһэниинь, тэндэ ерэһэн хүнэй һууха байха газаргүй, тэндэхи хүдэлмэрилэгшэдынь өөһэдөөшье һууха һуурингүй. Ангай арһа тушаагшад яахадаа иимэ таарамжагүйгөөр угтагдаха болоо юм гэжэ райпогой шэнэ түрүүлэгшэ нүхэр Онхоновһоо асуухада, эндэ арһа тушаажа абаха газар бэшэ, газаахи амбаар соо олзоёо тушаадаг болохот гэжэ бадаршажархёо һэн.

Манай һанахада, ангуушадтаа иимэ хайхарамжагүйгөөр хандаха гээшэ тон буруу. Аха нютагһаа гүрэндэ ородог олзо доходой горитойхон хубиие ангуушад даадаг байха. Орлик тосхондо ангай арһа тушаажа абаха зохид һайн байратай тусгаар газар тогтоохо арга бии. Илангаяа һүүлэй үедэ, аймагай эмхинүүдэй зөөһэнһөө хойшо гэр байрын талаар хашалагүй бологдонхой. Агнаха дуратайшуулай, мэргэжэлтэ агнуушадай хэрэгтэй юумэеэ худалдажа абаха, олоһон ангаа һаадгүй тушаажа байха пункт-магазин бии болгобол таарамжатай гэжэ һанагдана.

Л. Хулуев,
Манзаров, ангуушад.

**
*

Тобшохоноор бэшэхэдэ...

● ХОРИ. Үдэр бүри гэхээр үргэдэжэ, түб газарай маягтай боложо байһан, гурбан ехэ харгын бэлшэртэхи энэ тосхондо шэнэ түхэлэй, уужам сэбэр столово барихаар болоо.

Ц. Тогтохоев.

● АЛТАЙ. Самолёдоор 1 часай турша соо Хүдэрэ-Сомондо хүрөөд, эндэхи совхозой отделениин түб тосхон Алтайгаар ябаха гэбэл, хоёр-гурбан хоногоо дэмы барадаг байгдана. Яахадааб гэхэдэ, тиишэ автобус ябадаггүй. Тиимэһээ автобус ябуулдаг болыт.

Ж. Гунчитов.

Худалдаа наймаа һайжаруулхын тула

Апрелиин эхеэр Галуута-Нуурай ОРС-ын хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан болобо. Элидхэлшэ тус ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Сагадаров болон үгэ хэлэгшэд үнгэрһэн жэлэйнгээ дутуу дундануудые бүрин зайсуулжа, 1963 ондо ажалшадай эрилтые эрид һайнаар хангаха тушаа тэмдэглэбэ.

Навигацида бэлэн

Хабарай урин дулаанай саг ерэжэ, гол мүрэнүүдэй мүльһэнэй хайлан һалаха саг ойртоо. Улаан-Үдын пристаньдэ навигацида бэлэдхэлэй хүдэлмэри түлэг дундаа.

Майн 1-нэй һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһан үһан замшад бүхы теплоход болон ашаанай баржануудай заһабарилгые дүүргэжэ байна. Нүхэр Сахаровскиин хүтэлбэрилдэг шэрдэгшэдэй бригада 10 теплоход, 12 баржа болзорһоонь урид шэрдэжэ дүүргээ.

Суднануудай радистнууд Владимир Кузнецов, Геннадий Кузнецов гэгшэд даажа байһан бүхы аппаратурануудаа һайнаар заһабарилжа, бэлэн болгонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ суднануудай табигдаһан газарай мүльһэ тусхай агрегадаар сэбэрлэгдэжэ эхилээ. Тус машина аяар 12 хүнэй хэхэ ажал дүүргэнэ.

Зураг дээрэ: судны радистнууд (зүүн гарһаа) Г. Кузнецов, В. Кузнецов гэгшэд һүүлшынгээ аппаратура шалгажа байна. **Д. Балданов.**

Мүнөөдэрэй амжалта

Галуута-Нуурай модоной комбинадай доодо складай хүдэлмэришэд ажалай ехэ амжалта туйлаа. Комбинадай модо хюрөөдэлгын цехэйхид түрүүшын кварталай даабарине бүри мартын 8-да дүүргээд, даабариһаа гадуур 2070 кубометр модо хюрөөдэнхэй.

Майн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан тус цехэйхид дүрбэ һарынгаа түсэбые апрелиин 25 болотор дүүргэхэ гэһэн уялга абаба.

Ц. Балданов.

Улаан-Үдын Гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика соомнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадарай аймагуудта бага зэргэ саһан орохо. Баруун хойноһоо, мүн баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 4—6 градус хүйтэн, үдэртөө 4—6 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Апрелиин 17—18-най үдэрнүүдтэ шииг нойтон орохогүй. Республикын хойто аймагуудта һүниндөө 12—17, бусад аймагуудта 4—9 градус хүйтэн, үдэртөө республикын хойто захадта 1 градус хүйтэнһөө 4 градус хүрэтэр дулаан болохо.

106-тай мал…

Набтархан бэетэй үбгэжөөлэй Альпийска нугын халюурма талаар түргэхэнөөр гэшхэлжэ ябахадань, тэрэнэй хойноһоо арай гэжэ хүсэжэ ядажа ябаһан залуу хонишодой нэгэниинь хэлэбэ:

— Эсээб... Амараа һаа.

— Шэнгэхэн лэ байнаш даа, Сафар,— гэжэ Лачинска районой Минкенд тосхоной 106 наһатай Ханлар Гуссенов үбгэжөөл энеэбхилнэ.

Зуун зургаан жэлдэ ажаһууһан Х. Гуссенов үшөө ажаллаһаар. Тэрэ хадаа колхозойнгоо хонин һүрэг харюулхада туһалдаг, залуу малай хойноһоо харууһалдаг зандаа.

— Өөрынгөө гараар олоһон талхан амтатай ха юм даа,— гэжэ тэрэ хөөрэдэг. Энэ үбгэжөөлэй арбаад аша гушанар колхоздоо ажалладаг.

— Би курд яһанай хүмби,— гэжэ Гуссенов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Жанай дунда хэдэн зуун жэлэй туршада Малек-Таусе гэж… шубуун тухай … дэлгэрэнги бай… гүүртэниие нан… тоолодог, ман… асарха юм гэж… гаа. Тэрэ гэһэ… он үе үеэрээ ү… харин тиихэдэ… най мүнөө бо… һэн, харагдаһа… гүй. Ямар нэгэ… шанай тогодой… дахадань тэрэн… саана үлэшэнэ… хэлсэдэг байга… дөө манай зол… колхозой ажа… наранай гэрэл… байдаг гүрэн, … омогорхон нэр… болоно, — гэжэ… һата хөөрэдэг.

«Сел…

Ботвинник—Петро…

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй удаадахи—юһэдэхи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Шатаршад мүрысөөнэй эхилхэһээ урид наадаяа ямараар эхилхэ тухайгаа ехэ үни удаан бодожо һуугаа. Тиигэһээр байтар Каталонско наадан хэрэглэгдэжэ, хоёр талаһаа шанга тулалдаан хэгдэнэ.

Ботвинник мүрысөөнэй эхилһээр юһэдэхи ябадалаа хэхэдээ, өөрынгөө бодожо һууһан хүсэл зоригоо бэелүүлнэ. Тэрэ ноёнойнгоо үрдахи хүбүүгээр хүлеэгдээгүй ябадал хэжэ, эндэһээ шанга добтолго эмхидхэнэ. Сагаанаар наадаһан Петросян өөрынгөө талые хамгаалхын тула һайн ябадалнуудые хэнэ. Тиигэжэ бодонуудаараа шухала һуури эзэлһэнэй удаа, харын мориие абажа, өөрынгөө талые һайжаруулна. Тиигэжэ хараар наадагшын хүсэ шадалаа элсүүлжэ үрдеэдүй байтар, хюлгынгээ тэг дундахи байдалые һайжаруулжа шадаа.

Хэдэ хэдэн аюултай ябадалнуудай хэгдэһэнэй һ… наадагшын тала б… Петросян үлүү хүб… гадахи ябадалай һу… шолуулагдаа. Эндэ … гэ һайн һуури эз…

Хойшолуулагдаһа… гэлжэлүүлэгдэхэдэ, … хүбүүгээ үгэжэ, т… харгы һайжаруулы… Петросянай тэрг… гаалжа, сүлөөгүй … гүй хараар наадаг… абажархина. Иигэ… шадаа наадаһанай … лошобо. Табин таб… Петросянай тэнсэ… наадан болюулагда… 5:4 тоотойгоор Пе… ябана.

Удаадахи—арбад… гэлдэр наадагдаа… винник наадаһан …

Л. …
ласхооронды…

Польшодо Ленинскэ үдэрнүүдэй урда тээ

ВАРШАВА, апрелиин 13. ТАСС-ай корреспондент В. Кузнецов иигэжэ дамжуулна: Дэлхэйн пролетариадай вождиин мүнхэ һургаалые тайлбарилха талаар В. И. Ленинэй Польшодохи музейнүүд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Ленинэй мүнхэ үзэл сурталай хайшан гээд бэелүүлэгдэжэ байһые харуулха гээшэ гол зорилгомнай гэжэ тоолонобди гээд Варшавадахи В. И. Ленинэй музейн директор Я. Людвинская ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойтой дашарамдуулан Варшавадахи музей олон выставкэнүүдые эмхидхээ. Нүүдэл выставкэнүүд ехээр һонирхогдоно. «Ленин—Совет гүрэниие эмхидхэгшэ» гэһэн выставкэ Познаниин «Г. Цегельский» гэжэ машина бүтээлгын заводто мүнөө харуулагдажа байнхай. Энэ выставкэдэ 10 мянга гаран хүн орожо хараа. «Ленинэй ябаһан газарнуудаар» гэһэн выставкэ Катовицада эмхидхэгдэнхэй. «Ленин Польшын газар нютагуудта» гэһэн выставкэ Польшын олон предприятинуудта харуулагдаһан байха юм. Музей хадаа агуу ехэ вождь тухай лекцинүүдые, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, В. И. Лениндэ зорюулагдаһан кинофестивальнуудые эмхидхэнэ.

Бельгиин компартиин XIV …

АНТВЕРПЕН, апрелиин 13. (ТАСС-ай тусхай корр.). Белгиин коммунис партиин XIV съезд мүнөөдэр эндэ нээгдээ. КПБ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл (элидхэлшэ КПБ-гэй түрүүлэгшэ Эрнест Бюрнель), партиин Уставта хубилалта оруулга, партиин хүтэлбэрилхы органуудые һунгалга съез… зүйлдэ ороно.

Советскэ Со… вакиин, Болга… циин, Польш… Норвегиин, А… риин, Голланд… коммунис парт… гацинууд съез… сана.

Йеменэй түрүүшын конст…

КАИР, апрелиин 13. (ТАСС). Йеменэй түүхэдэхи анха түрүүшын конституциин байгуулагдаһан тухай Йеменэй Арабуудай Республикын президент Саляль олон зоной хабаадалгатай митинг дээрэ мүнөөдэр соносхоо гээд МЕН агентство мэдээсэнэ.

Шата дамжан оролгын үедэ хүсэндөө б… ституци 60 ста… нэ. Энэ конст… Йеменэй Араб… ликые «араб н… гүй хубинь» гэ… республикынга… тэдтэ эрэ эмын, … илгааһаа гү, а… жанда шүтэлг… дууланггүйгөөр … хэ олгоно.

Йеменэй бүх… ниие түлөөлдэ… ородог правит… сэдхэхэ соведэ… дай зүгһөө ха… бэрилхэ гол … цяар хараала…

СЕАТО-гой сесси дээрэ юун тухай хөөрэлдөөн болооб

СЕАТО гэжэ нэрлэгдэһэн Манильска хэлсээнэй гэшүүн—найман ороной министрнүүдэй соведэй сесси Парижда болоод дүүрээ. Зүүн Урда Азида национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе саашадань дараха зорилготой хэмжээнүүдые сессидэ хабаадагшад гурбан үдэрэй турша соо тон нюусаар зүбшэн хэлсээ. Индохитадай хахад арал дээрэхи байдалые гуримшуулха зорилгоор 1954 оной зун Женевэдэ хэлсээн баталагдаа һэн. Тэрэ хэлсээнэй һүүлээр Даллесай (хожомынь наһа бараһан) байгуулһан сэрэгэй политическэ бүлэглэлдэ хабаадагшадай тус бүридөө сүлөөрэлгын хүдэлөө дараха харата муухай хэрэгтэ ямар туһа хүргэжэ шадаха байһан тухай сесси дээрэ хөөрэлдөөн болоо. СЕАТО-гой гэшүүдэй Франциин ниислэлдэ уулзаһанай һүүлээр, шашаг олон үгэтэй коммюнике толилогдоо. Энэ документ соонь юун гэжэ хэлэгдэнэб, юунэй хэгдэхэ байһаниинь эдэ мүрнүүдээр далдалагданаб?

«Манильска хэлсээнэй гол зорилго гэхэдэ, тус районой оронуудай амагаланаар хүгжэлгые, экономическа талаараа тогтууритай, национальна бэеэ даанхай байлгые хангаха ябадал болоно» гэһэн хэбэртэй найдуулгануудаар коммюнике эхилнэ. Зүгөөр энэ зорилгын нмагтал саарһан дээрэ үлэһые зүбтүүлхэ гэһэндэл, Филиппинэй, Таиландын, Пакистанай аюулгүй байдалда хэншьеб заналта хэнэ гээд тэрэ дороо хэлэгдэһэн байха юм. Имэрхүү баталамжануудаа тодоруулхын тулада «Вьетнамда эсэргүү һүйдхэлтэ кампани хэгдэнэ» гэһэн хэбэртэйгээр дурдагдана. Нгодиньдьемовскэ засаг түрэдэ эсэргүүсэн, Урда Вьетнамай патриодуудай хэжэ байһан тэмсэлые США-гай гүрэнэй секретарь Раск «һүйдхэлтэ кампани» гэжэ нэрлэдэг юм. Нгодиньдьемовскэ засаг түрые абархын тулада Америкын интервентнүүд химическэ зэбсэгшье хэрэглэхэеэ сээрлэнэгүй. Эндэ Лаос тухай мүн лэ дурсагдаһан байха юм. Тиихэдээ, ороной бэеэ абанги, нэгэдэнги байха хэрэгтэ, мүн амгалан байдалда хэншьеб һаад ушаруулна гэһэн хэбэртэйгээр хэлэгдэнхэй. Энэ талаар хэн зэмэтэйб гэхэ болоо һаа, Вашингтоной зэмэтэй байһаниинь бүгэдэндэ элитэ байна бшуу. Бэеэ абанги политика бэелүүлхые оролдодог Лаосой гадаадын хэрэгүүдэй министр Киним Фолсена сессиин урда тээхэнэ алагдаһан байгаа. Энээндэ Америкын агентнүүдэй хабаадалсаһаниинь сохомтой.

СЕАТО-гой удамаршад Азидахи ханишартаашье, тэдэнэй хүршэнэртэйшье һайн юумэ асархагүй. «Хубилһан эрхэ байдалда» тааралдуулан, бүлэглэлэй «ябуулгые шангадхаха» тухай, «һүйдхэлтэ ябуулга зайсуулха хэмжээнүүдые бүри үрэ ехэтэй болгохо» тухай, сэрэгэй түсэбүүдые шэнэдхэн хубилгаха тухай асуудалнуудые коммюникегэй авторнууд элитээр табина. Тус районой Индонези, Бирмэ, Камбоджо гэхэ зэргын оронуудай бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдээ илалтануудые туйлаһыень «эрхэ байдал хубилаа» гэжэ тэдэнэр нэрлэнэ бшуу.

Коммюникегэй юрэнхы удхань иимэ байна. Энэнь урда тээнь гаргагдадаг иимэрхүү документнүүдэй удхаһаа ямаршье илгаагүй юм. Зүгөөр урда тээнь гаргагдаһан иимэрхүү коммюникенүүд соо дурдагдаагүй пункт бии байна. Нэгэн һаналтайгаар шиидхэбэри баталан абадаг байха тухай гуримһаа арсаха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Ушарынь хадаа хэлсээндэ хабаадагшадай заримашуул Америкын дипломатиин үгые заримдаа дууладаггүй, «хамтаараа ябуулга хэлгые» дэмжэхэһээ арсадаг байгаа. Тусхайлбал, Лаосто болон Урда Вьетнамда элитээр добтолон орохые өөрынгөө союзнигуудые Вашингтоной уряалжа байха үедэ иимэ ушар нэгэтэ бэшэ тохёолдоһон байха юм. Шэнэ гурим хадаа ханинарайнгаа, илангаяа Зүүн-Урда Азидахи урдынь дэлгүүрнүүдые Америкын булимтаран абалгые тэсэжэ шададаггүй Англиин болон Франциин буруушаалгануудые тоохогүй эрхэ Холбоото Штадуудта олгоно бшуу.

Нэгэн һаналтайгаар шиидхэбэри гаргахаһаа арсаһан ушар хадаа СЕАТО-гой хара амяа харадаг гэшүүдэй эмхи гуримаа алдажа байһые, ёһотойгоор лэ мэдэрһэн ябадал болоно гээшэ. Политическэ болон экономическа бэеэ даанхай байдалай түлөө Азиин энэ районой арадуудай хэжэ байһан тэмсэлые дараха эрмэлзэлгэ гаргахадаал тэдэнэр нэгэн һаналтай байха юм. Зүгөөр, тиихэдээ СЕАТО-гой гэшүүн бүхэн нүгөөдэ ханияа хуурахаа оролдолго гаргадаг байна бшуу. СЕАТО-гой гэшүүдэй арсалдаае харуулһан жэшээнүүд иимэ байна.

Колониальна эзэрхэлгынгээ үлэгдэлнүүдые аршалхые оролдохоёо, Малай, Сингапур, Бруней, Саравак, Хойто Борнео (һүүлшын гурбан нютаг ехэнхинь Индонезидэ хабаададаг Калимантан аралай хойто талын хубида оршодог) гэдэгые нэгэдүүлэн Малайзиин федераци байгуулхые Англи ехээр оролдодог. США-гай доохонуур зүбшөөлгөөр Хойто Борнеое эзэлхые оролдодог Филиппин августын 31-дэ байгуулагдахаар хараалагдажа байһан федерациин бии болохые эсэргүүсэн буруушаадаг. Хэрбээ сэрэгэй тулалдаанай болохо болоо һаань, Лондон өөрэйнгөөл хүсэндэ найдаха зэргэтэй болоно. Юуб гэхэдэ, энэ районһоо англиинхидые эсэслэн түрихые оролдожо байһан Вашингтон тэдэндэ сохом туһалхагүй байна бшуу. Америкынхидай дура гутаахые хүсэдэггүй бусадшье ханинарынь Англида туһалхагүй байна гээшэ ха. «Сүлөөтэ дэлхэйн ашa туһые» хамтаараа хамгаалха тухай Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Хьюмэй уряае сессидэ хабаадагшадай хүйтэнөөр угтаһаниинь тушаан болоһон ушар бэшэ байна. Федерациие байгуулгаһаа уламжалан бэрхэшээлэй гаража болохо байһые урид мэдэжэ байһан дээрэһээ, Лондон хадаа бүлэглэлэй талаар Азидахи союзнигуудтаа һаймһархын тулада экономикыемнай бэхижүүлхын тулада мүнгэ зөөри үгэгты гэжэ Вашингтондо хэһэн эрилтэнүүдыень дэмжэһэн байха юм.

Экономическа талааран бэрхэшээлдэ оронобди гэжэ Филиппинэй, Пакистанай, Таиландын түлөөлэгшэд нэгэн адляар хэлэһэн байна. Заримашуул нүгөөдүүлээ доройтуулан, өөһэдтөө ашаг олзо олоно, тиигэжэ бүхы бүлэглэлөө һуларуулна гээд Таиландын делегат Танат Коман гэмэрһэн байна. «Аюулгүй байдалые хангаха гээшэ үшөөл дутамаг: энэ хадаа экономическа болон социальна хүгжэлтэдэ түшэглэхэ ёһотой» гээд Филиппинэй делегат Пелаэс хэлээ. Министрые бэшэ, харин жиирэй дипломадые сессидэ эльгээһэн Пакистан тухай тогтохо болоо һаа, тэрэ түлөөлэгшэнь мүн лэ иимэрхүүгээр хэлээд, харин Индидэ Америкын буу зэбсэгэй үгтэдэг ушарта зэбүүрхэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Зүблөөн дээрэ нэгэдэлтэй байха тухай бололһон хөөрэлдөөнүүдтэ сессиин дүнгүүдые тайлбарилхадаа, Франциин хэблэл этигэл багатайгаар хандаһан байха юм. «Ехэ шууяан болоошье һаа үрэнь бага» гэжэ «Эко» газетэ мэдүүлнэ.

Иимэ юумын боложо байбашье, СЕАТО бүлэглэлые хэрэгсээнгүй орхихоор бэшэ. Юуб гэхэдэ, бэеэ даанхай байдалаа хамгаалжа байһан Лаос болон Азиин бусад оронуудтахи байдалай дахяад хурсадалга тус бүлэглэлэй ябуулгатай холбоотой.

К. Романовский.
(ТАСС).

ОАСА… арестo…

ПАРИЖ, … (ТАСС). Фра… лэй полици «… организациин» … лэгые элирүү… олон гэшүүды… Баригдагшада… циин үнинэй … Жак Рой г… Франс Пресс … сэнэ. Тэрэ ф… организацида … байһанайнгаа … түрмэдэ һууж… урда тээ зах… һэн юм.

Ре…
Ц. Ц. …

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Л…
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. р… ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной ж… —24-74, сельского хозяйства—47-59, советс… и культуры, литературы и искусства—34-05, … транспорта, информации—35-14, писем и раб… отдел переводов и корректорская—35-95, бу… Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министер… Бурятской АССР.
Н00401.